

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inerati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inerati petič vrsta Din 4.— Popusti po dogovoru, inerati davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska 6, telefon št. 26 — CELJE, celjako uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Ogromen požar na Viču pri Ljubljani V zgodnjih jutranjih urah je pogorela opekarna Združenih opekarn na Viču — Največji požar v zadnjih desetletjih

Ljubljana, 22. junija
Davi ob zori je Ljubljancem in široko ljubljansko okolico zbudil požar, kakršnega ni bilo že več desetletij po obsegu in škodi. Tovarniška sirena opekarn Združenih opekarn d. d. na Viču je tulila neprestano skoraj pol ure. Visok plamen, ki je plapolal še čez tovarniški dimnik okrog 30 m visoko, je pa kaza pot gasilcem in množici ljudi ki opekarni na Viču. Ljudje so se zbirali od vseh strani v trumah kakor ob največji katastrofi in policija je imela dolgo izredno mnogo dela, da jih je zadržala ob pogorišču ter da niso ovirali gašenja. Radovednost, ki se je polastila tako velike množice, je vsekakor razumljiva, vendar pa ne povsem opravičljiva, zlasti še, ker so ljudje napravili v okolici tovarne na travnikih in njivah veliko škodo, ki je pač ne bo nihče povrnil oškodovancem. Policija seveda ni mogla zadržati ljudi, ko so se navali na vso okolico tovarne in imela je dovolj dela v neposredni bližini požara.

POŽAR JE IZBRUHNIL NAJBREŽ V PODSTREŠJU

Kako je nastal požar, ne bodo najbrž mogli ugotoviti, kakor tudi niso niti mogli, kje je najprej začelo goriti, v podstrešju ali tretjem nadstropju glavnega tovarniškega poslopja. Tovarna ima nočnega čuvarja Ivana Jakomina, ki je bil v službi do 4. Izpovedal je, da ni opazil nič sumljivega, ko se je vračal ob 4. domov iz službe. Ob 3.45 so prišli v službo pečarji, ki delajo v akordu, zato ni bilo več potrebno, da bi ostal v službi nočni čuvaj. Štirje pečarji so bili zaposleni pri pečen v pritličju glavnega poslopja in tudi niso ničesar opazili. Na ogenj jih je opozoril L. Čuden, delavec, ki navadno nalaga opeko na vagone in ki je prišel po naključju davi v tovarno. Plamen je že švilgal skozi okna podstrešja, na tako zvani frčadi. Delavci niso izgubili prisotnosti duha in so takoj pohitili v nadstropja, da rešijo, kar se da, odnosno preprečijo, če je še mogoče, požar. Toda gorelo je že v tretjem nadstropju in ogenj se je širil z izredno hitrostjo. Delavci so pograbili, kar jim je prišlo najprej pod roke, vagončke in samokolicne ter razni vnetljivi material in pohitili zbuditi tovarniškega ravnatelja g. Vekoslava Kara, ki stanuje v pritličnem tovarniškem poslopju ob cesti, kjer je tudi pisarna.

VSI OKOLISKI GASILCI ALARMIRANI

Bilo je ob 4.15, vendar ni mogoče povsem točno ugotoviti, kdaj so opazili ogenj. Sirena je začela takoj opozarjati na požar, ravnatelj je pa poskušal priklicati reševalno postajo, a telefon je bil delj časa zaseden, ker so gasilce že klicali od drugje. Na Gradu so alarmirali gasilce s topovskim strelom šele ob 4.40, ko je že skoraj pol ure gorelo. Vendar so gasilci prihiteli gasiti sorazmerno zelo hitro. Najprej so prispeli ljubljanski prostovoljni gasilci in seveda vsiki gasilci. Gasilski dom na Viču je oddaljen od opekarn le okrog pol km. V kratkih presledkih trideset ure so se zbrali ob požaru razen ljubljanskih in vsikih gasilcev gasilci z Brda, Zgornje in Spodnje Šiške, Kozarji, Dobrave, Podutika-Glince, itd. Ob 5. je delovalo že 11 motor. Vodo so napeljali iz bližnje Gradašnice in je bila sreča v nesreči, da so imeli pri rokah v bližini dovolj vode. Vendar je Gradašnica oddaljena od glavnega poslopja približno 200 m ter ni bilo tako lahko položiti dolgih cevi. Sploh je pa bilo že na prvi pogled očitno, da so imeli gasilci izredno teško nalogo, ki so jo pa vsekakor sijajno opravili.

Ob 4.45 je prihitel k požaru tudi ljubljanski župan dr. J. Adlešič; opekarna spada pod ljubljansko področje in ljubljanski policijski okoliš. Zato je tudi odpadla na policijo težka naloga, da vzdržuje red.

POGORELO JE GLAVNO POSLOPJE

Glavno tovarniško poslopje, ki je pogorelo, je bilo sezidano l. 1907. Prvotno je bila tovarna last tvrdke Vidic & Comp. Pozneje so tovarno sproti razširjali s stranskimi objekti. Toda glavno poslopje, ki so v njem krožna peč, sušilnica in glavni obrat, je bistveni del opekarn, da brez njega tovarna sploh ne more obratovati. Poslopje je bilo trinadstropno — ker zdaj ga ni več —; ostalo je samo pritlično zidovje, ki je močnejše in solidnejše zidano, medtem ko so bile stene nadstropij tenke, komaj 15 cm debele, zidane med lesenim ogrodjem. Ker so bili leseni tudi vsi stropovi, se je ogenj še tem hitreje širil. V pritličju je 20 peči, ki vsaka peče po 7000 opek. V pečen je bilo okrog 70.000 kosov opeke, v sušilnici je pa bilo okrog 200.000 strešnikov. Na dan so izdelali okrog 20.000 zidne opeke in do 16.000 strešnikov. Kapaciteta tovarne je znašala na leto okrog 5.000.000 kosov opeke. V glavnem poslopju je bilo 8 kompletnih strojnih naprav. Zaposlenih je bilo okrog 100 delavcev, ki bo-

do ostali zdaj delj časa brez zaslužka. Opekarna je obratovala v polnem obsegu. Pogon je na paro in velika nevarnost je bila, da bi se požar razširil na kotlarno, kjer bi uničil parni stroj in prišlo bi do hude eksplozije. Škoda bi bila tedaj seveda še mnogo večja. Gasilci so se tega dobro zavedali, zato so posvetili vso pozornost in napore lokaliziranju požara ob kotlarni, ki je na skrajnem severnem krilu glavnega poslopja. (Glavno poslopje je stalo v osi jug—sever.) Gradašnica teče na južni strani tovarne, zato je bilo gašenje na severni strani še tem bolj oteženo. Tik ob glavnem poslopju, pravokotno nanj na severni in južni strani stojita stranski nadstropni leseni sušilnici in ko je požar najhuje besnel, se je zdelo, da se bo razširil po teh stranskih poslopih na vse objekte. Zato so tudi izpraznili stanovanjsko poslopje.

BOJ Z DIVJIM ELEMENTOM

Gledalcem so se nudili zlasti ob 5. veličastno grozni prizori. Poslopje je gorelo v vsej dolžini hkrati in ogenj je besnel skozi vsa nadstropja. Ko je še gorelo ostrešje, so plameni že dosegli strop prvega nadstropja. Ostrešje je pogorelo najprej v sredini in plamen se je dvigal nad višino tovarniškega dimnika. Da so ga opazili več km daleč. Ko se je začelo od sredine proti levi in desni podirati ostrešje, se so zamažale tudi stene ter se začele podirati kakor igračke iz žveplenk. Kako silen je bil požar, sprevidimo že iz tega, da se je vročina čutila do 200 m daleč od gorečega poslopja. Zato se tudi gasilci niso mogli približati nekaj časa v neposredno bližino, kljub temu so pa curki vode iz številnih cevi dosegli ogenj. Nekaj časa se je zdelo, da je povsem brezupen boj z divjim elementom ter da so brez pomena tanki curki vode proti velikanskim plamenom. Kljub temu je ogenj kmalu začel pojemati ob južnem in severnem koncu poslopja in ob 6. že ni bilo več nevarnosti, da bi se požar razširil na stranske objekte. Rešena je bila tudi že kotlarna in požar je bil lokaliziran povsem na samo glavno poslopje. Medtem so se pa podirale raznočrne stene in gasilci so bili v veliki nevarnosti. Na južni strani sta dva gasilca komaj za las usila, da ju ni velika stena, ki se je podrla skozi več nadstropij, pokopala pod seboj.

Škoda v prvih urah še ni bilo mogoče preценiti, vendar lahko rečemo, da sega v milijone.

KAJ PRIPOVEDUJE GOSPA KARO

Na travniku pred gorečo opekarno je stala kraj svojega pohištva, ki so ga požrtvovalni delavci naglo znosili iz ogrožene stanovanjske hiše, soproga ravnatelja ga. Karo. Bila je zelo razburjena, saj jih je požar zalotil sredi spanja. Snoči je bila namreč rodbina nekeje zadržana in prišli so domov šele ob 2. jutraj. Gospa Karo pripoveduje, da je menda okrog 4. jutraj — ure se pač ne more točno spominjati — potikal neki delavec na okno in zaklical:

Gori, gori!

Preplašeni so planili iz postelje in ko so prihiteli na plan, so videli, da je že vsa streha velikega tovarniškega poslopja v plamenih, ki so švilgali visoko proti nebu. Bala se je, da se bo ogenj razširil tudi na stanovanjsko odnosno upravno poslopje in zato je prosila delavce, naj hitro znosijo pohištvo in opremo iz stanovanja. V pichi četrty uri je bilo stanovanje izpraznjeno prav tako tudi bližnji pisarniški prostori.

VZORNA GASILSKA AKCIJA

Gasilska akcija je bila to pot naravnost vzorno organizirana. Poklicni gasilci na mestni reševalni postaji so bili telefonično obveščeni ob 4.23 in so seveda nemudoma prihiteli na kraj požara. Je nekaj minut za njimi pa tudi že ljubljanski prostovoljni gasilci pod vodstvom g. Pristovška. Izredno hitro so se na kraju požara zbrala vsa gasilska društva iz Ljubljane in bližnje okolice in sicer Vič, Podutik, Podsmreka, Kozarje-Dobrava, Spodnja in Zgornja Šiška in še nekatera druga, ki so bila istočasno telefonično obveščena kakor ljubljanski gasilci. Letos je bila namreč urejena centralna naprava za istočasno obveščanje vseh gasilskih društev v mestu in okolici, ki se je izborna obnesla.

Tudi organizacija gašenja samega je bila brezhibna. Vsa gasilska društva so zapeljala svoje motorke h Gradašnici in že čez pol ure je 15 cevi hkrati bruhalo silne množine vode čez v goreče poslopje. Požar je zavzemal tako ogromen obseg, da se je zdelo, da ne bo mogoče ničesar rešiti, a vendar se je posrečilo gasilcem, ki so pogumno tvegali življenje in skakali kljub silni vročini v skrajni nevarnosti prav pod goreče poslopje, da so ogenj ugotovili. Požar je kar vidoma pojemal. Izvrstno se je obnesla izredno močna motorna podtiškega gasilskega društva. Ta je bruhala izredno močan in oster curek vode v levi del gorečega poslopja. Curek je bil tako močan, da se je tanko zidovje kar sproti rušilo in da je bil ogenj prav v tem koncu, kjer je najbolj besnel, najprej pogasjen. Tudi na drugem koncu je besnel požar z vso ardi-

lostjo in tja so gasilci napeljali pet hidrantov, saj je pod gorečim poslopjem v desnem delu strojnica s kotlarno.

STROJNICA IN KOTLARNA REŠENI

Ogenj je sproti uničeval poslopje za poslopjem, zidovje se je rušilo, pokalo je tramovje, krivile so se železne transmisije in s silnim trusem in hrusom grmele v globino. Skozi vsa štiri nadstropja gre namreč tekoči trak, na katerega polagajo strešnice. Večina naprav in strojev je uničenih in zdelo se je, da bo postala žrtev tudi glavna strojnica s pogonskim strojem ter kotlarna, saj se sprva gorečemu poslopju niti niso mogli dovolj približati. A vedno bližje so pritiskali gasilci, vedno močnejši curki vode so padali na goreče poslopje in naposled se jim je posrečilo ogenj tudi na desni strani poslopja popolnoma zaježiti, da so tako rešili dragoceni pogonski stroj in kotlarno.

Od ponosnega štirinadstropnega poslopja so ostali prav za prav le temeljni zidovi, rešena sta tudi oba stranska trakta, od katerih so enega že lizali plameni. Škoda še ni mogoče preценiti, nedvomno pa gre v težke milijone, saj je bilo poslopje samo vredno nad poldrug milijon, ne računajoč vseh ostalih investicij, strojev in materiala, ki je bil uničen. V gorečem poslopju je bilo namreč izgotovljenih približno 500.000 strešnikov, ki so po 73 par v prodaji, poleg tega je zgorelo tudi okrog 300.000 strešnih desic, ki velja vsaka najmanj dinar. A uničen je tudi ves tekoči trak in večina strojev. Glavno škodo pa trpi podjetje že zavoljo tega, ker bo skoraj za leto dni ustavljen ves obrat. Obnova tovarne bo trajala najmanj pol leta, predno bo pa mogoča obratovati v polnem obsegu, pa tudi nekaj mesecev. Podjetje, ki je še do lani že par let po vrsti zaradi gospodarske krize in zamrzavanja likvidnih sredstev preživljalo hudo krizo, je imelo letos zelo ugodno konjunkturo. Tovarna je obratovala noč in dan in je imela že plačana naročila za več mesecev naprej. Najbolj bodo seveda prizadeti delavci.

Podjetje je zaposlovalo okoli 106 delavcev, ki bodo zdaj deloma ostali brez kruha in zaslužka. Seveda jih bodo skušali zaposliti pri obnovi poslopja.

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D.

Tovarna na Viču je staro podjetje, ustanovljeno l. 1907. Prvotna lastnika sta bila F. P. Vidic & Co., a po prevaru sta se združili obe naši najpomembnejši parni opekarni J. Knez in F. P. Vidic ter je bilo ustanovljeno novo podjetje Združene opekarn d. d., pri katerem je sodelovala od leta 1918 dalje tudi takratna Jadranska, sedanja Jadransko-podunavska banka. Obe podjetji na Viču in na Brdu sta bili opremljeni z najmodernejšimi stroji, sušilnici kapaciteta obeh tvornic znatno povečana. Modernije podjetje je bila tovarna na Viču, ki je v glavnem izdelovala strešnike.

VZROK POŽARA NI ZNAN

Vzrok požara ni znan in najbrž bo težko ugotoviti, zakaj in kako je začelo goriti. Trgovski zastopnik Franc Podobnik, stanujoči tik tovarne, je bil eden prvih, ki je opazil požar in se pripoveduje, da se je dobre četrt ure po štirih jutraj iz podstrešja začel valiti dim, a že v naslednjem hipu je švilgal proti nebu velik plamen in kmalu je bilo vse ostrešje v plamenih. Silno izpovedujejo tudi delavci, ki so prišli že ob 3.45 na delo in so že skoraj pol ure delali. Nihče ni opazil nič sumljivega in tudi ne nočni čuvaj, ki je malo poprej odšel. Kmalu po četrti je pa začelo goriti na vsem podstrešju. Splošno domnevajo, da je bil ogenj podtaknjen in da je najbolj verjetno, da je na delu zločinska roka. Morda gre za zlonamerno sabotažo ali za maščevanje. Seveda ni izključena tudi možnost, da se je čušeno tramovje zlasti sprčo vročine, ki je vladala večerj ves dan, samo vnelo in da je na podstrešju začelo tleti, ne da bi kdo kaj opazil. Res sreča v nesreči je, da ni bilo vetra, sicer bi ne mogli rešiti niti najmanjšega dela tovarne, sosednih objektov in bližnjih hiš. Kako ogromen je bil požar, so pričale tudi velike ožgane krpe, saj, ki jih je znašalo več kilometrov daleč, a dim se je valil od Viča daleč tja proti Rudniku in še naprej, da je bilo nebo deloma zastrto.

V NEVARNOSTI JE BIL VES VIČ
Kako silen je bil požar, tudi prav dobro dokazuje, da je utrinke znašalo po vsej Rožni dolini. Ne pretiravamo, če trdimo, da je bil v nevarnosti ves Vič, saj so iskre padale sredi Viča. Pri Jeločniku jih je tok nanesel na enem samem kraju za celo lopato. Toda to niso bile le iskre, temveč veliki, še žareči utrinki. K sreči pa utrinki niso padli nikjer tam, kjer bi našli netiva za nov požar.

Ob 6.45 je dal poveljnik poklicnih gasilcev g. Furlan, ki je vodil vso reševalno akcijo, povelje, naj ustavijo motorke. Zadenela je gasilska tromba in takoj je usahnila voda v ceveh. Le trije hidranti so še brizgali vodo v skrajni desni kot poslopja nad strojnico, kjer je še vedno nevarno tlelo.

STIRJE PONESREČENCI

Pri požaru se je ponesrečilo tudi več gasilcev in ljudi, ki so pomagali gasiti, k-

sreči so pa poškodbe lahke. Med prvimi se je ponesrečil oddelni vodja poklicnih gasilcev Jože Ogrin, ki mu je padel precej težak tram na nogo in mu jo zlomil. Ogrin ni mislil, da je poškodba tako huda in je ostal na pogorišču skoraj do sedmih, a pozneje, ko skoraj ni mogel več stopiti na nogo, so ga prepeljali v bolnico. Poškodovan je bil tudi poklicni gasilec Alojzij Zorman, na katerega je padel tudi tram. A pozneje je v ambulanti dr. Rusa iskal pomoči prostovoljni gasilec Butara, ki je imel odprto rano na roki. Pri gašenju sta se laže ponesrečila tudi neki civilist in neki deževnik, ki mu je zaneslo večji ogorek v roko. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnico.

PODJETJE ZAVAROVANO ZA 5 MILIJONOV DIN

Škoda gre kot rečeno v milijone, k sreči so bile pa Združene opekarn zavarovane pri zavarovalnici »Sava« za približno 5 mil-

ijonov din, tako da bo najbrž vsa stvarna škoda krita. Kljub temu bo pa imelo podjetje občutno izgubo, ker več mesecev ne bo moglo obratovati. Dopoldne so prispeli na pogorišče zastopniki zavarovalnice, ki so skušali ugotoviti in preценiti škodo.

GASILCI VSE DOPOLDNE NA STRAZI

Ker je bila zaradi silne vročine velika nevarnost, da bi se ogenj znova razširil, so poklicni in prostovoljni gasilci ostali na straži skoraj vse dopoldne in se takoj lotili razkopavanja ruševin uničenega poslopja. Domov so odšla le nekatera bližnja okoliška društva.

Na pogorišče so že v zgodnjih jutranjih urah prišli ravnatelj in lastniki Združenih opekarn, med prvimi ravnatelj Hostič, pozneje Djinovski in g. Zdenko Knez, ki so si podrobno ogledali pogorišče ter tudi zaslišali delavce, da ugotovijo pravi vzrok požara.

Sporazum o Španiji

Na večerajšnji seji londonskega odbora je bil končno sprejet angleški načrt o umiku tujih prostovoljcev

London, 22. junija. h. Vsa pozornost angleške politične javnosti je vse zadnje dni osredotočena na španski problem. »Daily Express« poroča, da se je Chamberlain po dolgotrajnih posvetovanjih z zunanjim ministrom lordom Halifaxom odločil napraviti nov poskus za rešitev španskega konflikta ob sodelovanju vseh ostalih zainteresiranih držav. Diplomatski svetnik »Timesa« poroča, da obstajajo po naziranj Chamberlaina tri možnosti za rešitev španskega problema, nagla zmaga enega ali drugega tabora in nato sledeče premirje ter sporazum v londonskem odboru. Vsekakor pa predstavlja po naziranj londonskih krogov sprejem angleškega načrta najzanesljivejšo pot, tako za uveljavljanje italijansko-angleškega sporazuma, kakor za likvidacijo španske državljanske vojne in za splošno pomirjenje Evrope.

London, 21. jun. h. V angleških vladnih krogih pripisujejo današnji seji londonskega odbora za nevšečanje izredno važnost, ker je bil dosežen kompromis za odpolk tujih prostovoljcev iz Španije, za obnovu in poostreje kontrole na vseh španskih mejah, na kopnem in na morju in glede priznanja pravic vojskujočih se strank obema španskima taboroma. Predsednik odbora lord Plymouth je po več-

tedenskih pogajanjih večeraj končno dosegel definitivni kompromis, ki je dovedel na današnji seji do popolnega sporazuma. Na popoldanski seji je bil dosežen sporazum glede besedila not, ki bodo nemudoma dostavljene španski vladi in generalu Francu s pozivom, da se izjavita ali pristane na danes sprejete kompromisne predloge londonskega odbora. V vsej angleški javnosti je bila vest o doseženem sporazumu v londonskem odboru sprejeta z velikim odobravanjem.

Pariz, 22. junija. v. Pariški listi komentirajo v londonskem odboru doseženi kompromis in izražajo mnenje, da bo ta diplomatski uspeh Anglije pripomogel tudi k obnovi francosko-italijanskih pogajanj in k zbliznanju med Rimom in Parizom. Kar se tiče praktične izvedbe današnjih sklepov londonskega odbora, pa bo trajalo najmanj še tri mesece do njihovega uresničenja. Vse je odvisno od dobre volje in lojalnosti Italije in Nemčije, ki se bosta morali sedaj odreči sleherni podpori generalu Francu. Francija je z odreditvijo najstrožje zapore francoske meje že dokazala svojo dobro voljo, prav tako pa je tudi Rusija s svojim pristankom na angleške predloge pokazala, da ji je resno na tem, da se napravi konec vsakemu vmešavanju v španske zadeve.

Izredni davki na Madžarskem

Enkratna oddaja premoženja za oborožitev madžarske vojske

Budimpešta, 22. junija. Večeraj je bila objavljena uredba o enkratnem obdavčenju posestev, ki je bilo predvideno že v gospodarskem načrtu prejšnje vlade Daranyija. Premičnine in nepremičnine v vrednosti več kot 50.000 pengov in ki so last fizičnih ali pravnih oseb, raznih državnih in javnopravnih društev in ustanov, bodo obdavčene enkratno po določenih lestvicah. Posestva, ki se cenijo nad 50 milijonov pengov, bo-

do obdavčenja s 5/100im davkom. Ta odstotek more narasti po lestvici do 20. Za odmero davka bodo vzeli kot podlago vrednost posestva, kakršno je imelo 28. februarja 1938. Imetje je treba prijaviti davčnim oblastem najkasneje do 31. junija 1938. Za lažne prijave so določene izredno stroge kazni in sicer zapor in denarna kazen v kratki višini utajene vsote.

Pirc tretji v Noordwijku

Nordwijk, 22. jun. AA. Na mednarodnem šahovskem turnirju v Noordwijku je zasedel prvo mesto nemški mojster Elis-kases s 7 in pol točkami od 9 možnih točk. Drugo mesto je zasedel estonski mojster Keres s 6 in pol točkami, jugoslovanski mojster Pirc pa je zasedel tretje mesto s 5 in pol točkami.

30 ljudi utonilo

Varšava, 22. junija. AA (Pat). Danes so je na reki Bug pri Brzecu pripetila velika nesreča, pri kateri je našlo smrt 30 kmetov. Ko je bila ladja, s katero so se kmetje vračali z žetve, sredi reke, se je ladjin trup nenadoma razpočil in se je ladja takoj potopila. Vseh 30 kmetov je utonilo. Trupel utopljencev še niso našli. Ta žalostna je zbudila po vsej Poljski globok vtis.

Obtožnica proti kapucarjem

Pariz, 22. jun. AA. Havas. Državni tožilec je snoči podpisal novo obtožnico, ki dolži zaprte »Cariste«, da so pripravljali zaroto proti vladi. Obtožnica se nastanja na št. 87, 89 in 91 kazenskega zakonika. Najmanjša kazen za te zločine je pet let ječe, najvišja kazen pa bi bila prišilno delo ali pa trdnjavska ječa. Za atentate, ki bočejo izivati državljane k državljanski vojni in če v ta namen tudi oborožujejo krivci prebivalstvo, jih lahko obsodijo na smrt.

Urugvaj se vrača k demokraciji

Montevideo, 22. junija. b. General Batdomir, novi prezident republike, je večeraj prevzel svoje funkcije. Ob svojem nastopu je imel daljši govor, v katerem se je dotaknil tudi notranjopolitičnega režima v Urugvaju in obljubil zopetno uvedbo demokracijskega sistema ter pobijanje avtokratičnega stremiljenj v državi. Izrazil je tudi željo po vzpostavitvi najstarejših odnosajev z Zedinjenimi državami Severne Amerike.

Mednarodna filatelistična razstava v Pragi

Praga, 22. junija. h. Prihodnjo nedeljo bo v Pragi otvorjena velika mednarodna filatelistična razstava, ki bo trajala do 4. julija. Za razstavo vlada v vseh filatelističnih krogih veliko zanimanje in so že iz 21 držav prispelje prijave zelo številnega obiska. Celotno iz daljnega Irana je prijavljena večja ekspedicija. Velik obisk so najavila filatelistična društva iz Jugoslavije, Bolgarije, Francije in Madžarske. Na razstavi bo razstavljenih mnogo dragocenih znamk, ki jih je razstaveni odbor zavaroval za 20 milijonov Kč. Za časa razstave bo poslovala tudi posebna filatelistična borza, ki bo posredovala zamenjavo, nakup in prodajo filatelističnih raritet.

Borzna poročila.

Curih, 22. junija. Beograd 10.—, Pariz 12.12125, London 21.56, New York 435.25, Bruselj 73.85, Milan 22.825, Amsterdam 241.10, Berlin 175.50, Dunaj 37, Praga 13.17, Varšava 82, Bukarešta 3.25.

Starši in pedagogi

za našo šolo

Zborovanje roditeljev in zastopnikov stanovskih ter pedagoških društev

Ljubljana, 22. junija. Sredi so se zbrali roditelji in zastopniki stanovskih ter pedagoških društev na zborovanju v Delavski zbornici, da razpravljajo o izredno pomembnem vprašanju našega šolstva. Prireditvi je prisotnih manifestativni značaj skupen nastop društev, ki sicer niso v skupnem idejnem taboru. Zborovanje je sklicala Zveza društev šol in dom v sporazumu z Jugoslovanskim profesorjskim društvom, JUU, Društvom brezposelnih profesorjskih kandidatov, Pedagoškim društvom, organizacijo učiteljev meščanskih šol, nezaposlenimi učiteljskimi abiturienti, Jugoslov. žensko zvezo, s Slovensko družbo, Krščansko šolo in žensko krščansko zvezo. Predsedoval je predsednik Zveze društev šol in dom dr. D. Lončar.

Izbrano poročilo o položaju našega šolstva je podal tajnik zveze prof. V. Čopić. Posegel je v zgodovino našega šolstva ter naglasil, da smo imeli že ob koncu srednjega veka in sredini 16. stoletja slovenske šole in da smo ob času oživilne Ilirije dobili razen ljudskih tudi srednje slovenske šole, ter da je bila uvedena slovensčina celo na centralni šoli (univerzi). Ko so slovenske dežele prešle zopet pod avstrijsko oblast, je bila na graški univerzi ustanovljena stolica za slovenski jezik kot nekakšen protitež slovenskemu šolstvu v naših pokrajinah v francoski Iliriji. V prvih desetletjih prejšnjega stoletja smo dobili prve slovenske šole na Primorskem, potem na Kranjskem in Štajerskem (po prizadevanju Slovencev) in na Koroskem utrkavistično. L. 1869 je morala Avstrija po porazu pri Kraljevem Gradcu priznati pravico do lastnega šolstva vsakega naroda pod njeno oblastjo. Vsaka država odnosi občina je morala ustanovljati in vzdrževati šole ter plačevati učitelje. V 50 letih smo si ustvarili toliko šol, da smo bili razen Čehov med prvimi srednjeevropskimi narodi po svojem ljudskem šolstvu.

Vzdržali in ohranili smo se kot narod v trdem boju z nemštvom, za kar se moramo predvsem zahvaliti svojemu ljudskemu šolstvu. Za sleherni šolo, za vsak nov razred, za vsakega novega učitelja smo morali zbirati sredstva iz naše revne zemlje.

Se vedno je šolstvo naša prva skrba. Po osvoboditvi se je tudi v pogledu šolstva marsikaj spremenilo. Ljudske šole smo razširili in pomnožili. Treba je bilo ustanoviti ljudske šole v Prekmurju in štajerskih mestih, kjer jih še ni bilo. Odprli smo 37 državnih in 8 zasebnih meščanskih šol, ki jih prej, razen v Krškem in Postojni, ni bilo. Gimnazij imamo zdaj 14. In sicer v Ljubljani 5, Mariboru 3 in po eno v Kranju, Kočevju, Novem mestu, Celju, Ptuj in v Murski Soboti. Največje je bilo veselje, ko smo l. 1919 dobili vseučilišče, a žal nismo še dosegli popolne medicinske fakultete, ki jo bomo zahtevali stalno, dokler je ne bomo dobili.

Gospodarska stiska, ki je ohromela tudi naše kulturno življenje, ni prizanesla tudi našemu šolstvu. Izdatke za šolstvo so začeli krčiti v državnem proračunu 1932-1933, in sicer tako, da so najprej zaprli nekaj gimnazij (pri nas višje razrede v Kočevju in Murski Soboti). Po 6-letnem boju so nam šole priznale ti gimnaziji v polnem obsegu. Krčili so osebne izdatke, tako da niso več nameščali učnih poti ni ljudskih, meščanskih in srednjih šol; reducirali so prispevke za učila in osebne prejemke; podaljšali so službeno dobo učiteljskega na 35 let. Število učencev je naraslo zaradi naraščanja prebivalstva, število učnih poti pa ni nikakor raslo v istem razmerju. Zdalj odpade na enega učitelja 48 učencev, ako pa upoštevamo tudi učitelje, zaposlene pri prosvetni upravi, pride na enega učitelja 44 učencev. V Sloveniji je 4205 učiteljev in 185.823 šolarjev.

Polepšem številu učiteljskih namestitev lani smo upali, da smo prebrodili krizo, zlasti še, ker je bilo proračunsko leto 1937-38 ugodno zaključeno. V ljudskem šolstvu vladajo pri nas vprav obupne razmere: v 309 razredih je po več kakor 60 učencev (65 je po ministrski uredbi določeno maksimalno število učencev; ko je več učencev se mora razred deliti). Zakon o ljudskih šolah iz l. 1929. je določil 50 učencev kot najvišje število v enem razredu z enim oddelkom, v razredu z dvema oddelkoma ali več pa bi smelo biti največ 40 učencev. To so pozneje spremenili tako, da mora biti v razredu z enim oddelkom najmanj 35 učencev in 40 v razredu z več oddelki. Razred se lahko deli pri 65 učencih, kar je pa neskladnost, saj če delimo razred s 65 učenci, jih v razredu ne ostane več 45, kolikor bi jih moralo najmanj biti. V Sloveniji je 251 razredov brez učiteljev, v nad 100 razredih je pa celo več kot 90 otrok. Zakon o zdravstveni zaščiti otrok zahteva 5 m² prostora za vsakega učenca. V mestih, kjer namerava prosvetna oblast zapreti razrede, so učilnice zidane tako, da ne morejo sprejeti več kakor 32 do 36 učencev. Po sodobnih pedagoških načelih bi smelo biti v razredu največ 25 do 30 učencev. V Sloveniji potrebujemo za prihodnje šolsko leto še 450 učiteljev in manjka nam v resnici 1282 učilnic. Vsak reducirani razred pomeni korak nazaj v naši prosveti. Upoštevati je treba, da smo ob državi meji ter mejimo na dva velika kulturna naroda. Če se hočemo ohraniti, potrebujemo čim boljše šolstvo in moramo biti svetla luč bratom za mejani.

Zastopniki društev so povsem soglasni za govornikom ter podpirli v njegovem poročilu izražene zahteve s solidarnostnimi izjavami. V imenu Društva brezposelnih profesorjskih kandidatov je go. Črnogor. Müller dokazal, kako škodljiva bi bila uvedba volontiranja na srednjih šolah, ter da bi z njo ne bila odpravljena nezaposlenost profesorjskih kandidatov. — Kot zastopnik nezaposlenih učiteljskih abiturientov je govoril V. Šuster. Opisal je bedo abiturientov, opozoril na nevarnost, ki grozi nezaposlenim mladim ljudem, razočaranim tako zgodaj na življenjskem in življenjskim ideali. Pri nas je okrog 500 nezaposlenih učiteljev in učencev, ki bi lahko dobili vsi

službo takoj, za kar bi bilo samo 4 milijonov izdatkov na leto. — V imenu Profesorjskega društva je govoril prof. Novak. Dotaknil se je vseh težav, ki ovirajo šolsko delo, in naglasil je, da je 35-letna službena doba mnogo predolga. Ravnatelj Fakin je govoril v imenu učiteljskega meščanskih šol. Na meščanskih šolah je pomikanje učnih poti in diplomirani fitozofi bi lahko dobili na njih zaposlitev. — Ga. Završanova je podala izjavo v imenu Jugosl. učiteljskega združenja: Redukcija 104 razredov na ljudskih šolah pomeni nepopravljivo škodo za naše šolstvo. Zakon

Ljudje na zatožni klopi

Odločilni in odgovorni naj bi globlje razmišljali o posledicah brezposelnosti mladih ljudi

Ljubljana, 22. junija. Včeraj je mali kazenski senat obsodil tri okrog 30 let stare obtožence, ki so izsiljevali denar. To je bila v zadnjem času že druga skupina mladih izsiljevalcev pred sodiščem. Vsi trije so bili že prej kaznovani, dva celo zaradi izsiljevanja na podoben način, kakor sta bila vnovič tožena to pot. Vsi trije so bili brez posla, dasi so bili izučeni, in sicer Ivan Jagodic za tkalca, Fran Belič za zidarja in Rudolf Hlebec za pečarja.

V nekem dnevniku čitamo ob raznih prilikah proteste proti »senzacionalnim« poročilom in poziv, naj ne samostojno sami sebe. Navadno pa pisatelj takih pozivov ne razmišlja o tem, kje so korenine zla, o katerem na primer poročajo sodnijski poročevalci, ko po svoji poklicni dolžnosti pišejo o razpravah, ki so javne in zaradi tega ne spadajo v ožek krog poklicnih. Sploh je navadno v takih pozivih preveč pretiravanja, kajti resnica je, da naši časopisi ne poročajo v senzacionalni obliki in še manj z namenom, da bi podžigali zle in zločinske nagone bralcev. Bolj pametno bi bilo, da bi na primer pisali takih pozivov premišljevali globlje o vzrokih ogabnih zločinov, ki jih v zadnjem času izvršujejo pretežno mlajši ljudje. Pokazali naj bi na primer na posledice brezposelnosti za mlade ljudi.

Poročevalcem je znano, da se prične zločinsko življenje mladih ljudi največkrat z brezposelnostjo. Mlad človek, ki je brez dela, pride v družbo zločincev in ga ni težko pridobiti za pomagača. Od pomagača do samostojnega zločincev pot ni dolga. Ko mlad človek spozna po prvih zločinskih uspehih, da lahko zasluži na lahko več kakor s trudnim delom, ko se pripravi na življenje brez posla, se ne bo več zlepa odločil za pošteno življenje. Z železno nujnostjo to kotala njegova pot prej ali slej na sodnijski, po obsojbi in po prestani kazni pa se še težje vrne na pot poštenega delovnega življenja. Dolžnost sodobnega novinarstva je, da poroča o vseh dobrih in zlih pojavih na vseh področjih človeškega udejstvovanja. Področje kriminala ne more biti izvezo. Nikče pa ne more trditi, da so sodnijska poročila, v kolikor se tičejo zločinov in zločincev, ki nimajo z politično opravka, tako naplajana, da podžigajo zle nagone bralcev. Zlat tega ne moremo trditi o političnih zločinih. Naj bi pisali o škodljivosti senzacionalnih poročil o tem tudi globlje razmišljali. Dostojnost v

o ljudskih šolah predpisuje uvedbo modernih učnih načel, toda razmere na naših šolah so takšne, da ni mogoče izpolnjevati niti starih predpisov. Najvišje število učencev na ljudskih šolah naj bo 50. Zlasti je treba število učencev v razredih in pomnožiti učne poti.

Govoril je še šolski nadzornik Struclaj v imenu Slovenske družbe, Krščanske šole in ženske krščanske zveze, ga. Engelmannova v imenu Jugosl. ženske zveze, in docent dr. Gogala kot zastopnik Pedagoškega društva.

Ob zadnjem zborovanju je bila soglasno sprejeta resolucija s zahtevami, naj razveljavijo odredbo o redukciji 104 razredov ljudskih šol, naj ne uvajajo volontiranja na srednjih šolah, naj izvedejo vse nameravane ukrepe, ki jih predloži komisija, naj izdajo novle k zakonom o meščanskih in srednjih šolah in da je treba v Ljubljani ustanoviti eno moško in žensko gimnazijo, ker so vse šole prenapolnjene.

sta. Ta je menda šele v zadnjem hipu opazil letelo kontrolno in z vso silo je zavril voz. Posledica je pa bila, da je voz zasul tako in je s svojim delom udaril s tako silo v nadzornika Kmetca, da ga je vržlo v obcestni drog, kjer je obelazil z razbito čeljustjo nesvesten in v vsi krvi zlomljenih rok in nog. Dobil je tudi smrtonosne poškodbe po svem telesu. Naglo so ga prepešali v mariborsko bolnico, kjer je pa čez dve uri podlegel poškodbam. Njegov soprotnik Udovc je pa ostal nepoškodovan.

Pokojnik Kmetc je bil star šele 41 let in se je šele nedavno oženil. Tragična smrt vrliga policista je vsbudila v Mariboru splošno soobčutje.

II. sklepna produkcija

Ljubljana, 22. junija. Včerajšnja sklepna produkcija gojencev državnega konservatorija je bila jako peštra, saj so nastopili učenci gg. prof. Šlaisa, Zarnikove, Launa, Trostove, Rupla, Karasa, ravnatelj Betetta in T. Ravnika. Spo red sam je bil sestavljen brez vsake tendence po zaokrožnosti in enotnosti; to pomanjkljivost so nadomestili mladi izvajalci sami, ki so se skrbno pripravili za nastop. Posebno razveseljiv je bil nastop mlade Jelke Staničeve, ki je sigurno in bistro odigrala prvi stavek Vivaldievega koncerta za violino v a-molu, dokaz, da more resno in temeljito delo na otroku voditi do zdravih in solidnih rezultatov. Drugo presenečenje je bil violonist Klav Mizerit, ki je pokazal z izvedbo III. stavka Vivaldievega koncerta v a-molu zdrav glasbeni fond, energičen, precizen ton in lepo tehniko. Po izreku »Tres facit — collegium« se je ravnal klarinetist Mihael Gunzek. Ima sigurne nastavek, krepak ton in že dokaj lepo prstno tehniko. Njegova prirodna dispozicija za ta instrument je tako velika, da obeta postati eden najboljših klarinetistov.

Planista Prindčeva in Demšar sta dovolj znana že s prejšnjih nastopov po svojih tehničnih in muzikalnih sposobnostih. To pot sta igrala skladbe Chopina, Lizta in Skrjabin, ki so jima dale priložnost čustvenega razuma. Poleg gori omenjenih gojencev so nastopili še mezosopranistka Pavlovičeva, tenorist Gostiša in poznavist Pegan. Za zaključek so izvajali gojenci komorne šole Haydnov klavirski trio v c-duru na glasbilih Banovinskih šole za izdelovanje glasbil, ki so se izkazala kot zelo uporabna. Večkratni poizkusi iz vrste bodo gotovo v korist i izvajalcem i izdelovalcem glasbil. Produkcija je bila prav lepo obiskana.

Fr. Sturm

Iz Celja

— Razmere na delovnem trgu. Pri celjski borzi dela se od 11. do 20. t. m. na novo prijavilo 48 brezposelnih, delo je bilo ponujeno za 50 oseb, posredovanj je bilo izvršenih samo 6, odpotovalo je 21, odpadlo 5 oseb. Dne 20. t. m. je ostalo v evidenci 316 brezposelnih (254 moških in 62 žensk) nasproti 300 (242 moških in 58 žensk) dne 20. t. m. Delo dobi 60 delavcev pri regulaciji Savinje, 6 blapcev, 5 poljskih delavcev, po 1 krojač, kovač, vodovodni instalater in žagar, po 6 privatnih kuharic in kmečkih deklet, 2 služkinji ter po 1 natakarica, hoteliska kuharica in orožniška kuharica.

— Napadi in nevarnosti. Na cesti v Novi Stitvi pri Gornjem gradu je neki moški v nedeljo napadel 24letnega splavarja in kočarjevega sina Franca Marovta iz Kroke pri Bočni in ga brcnil s tako silo, da mu je zlomil desno nogo v gležnju. Na cesti pri Štorah je neki moški napadel 25letno šiviljo Terezijo Spreitzerjevo in Štor in ji prizadejal notranje poškodbe na trebuhu. Na Paki pri Vitanju je neki moški napadel 18letnega dinarja Ivana Velika s Pa ke in mu zasilil nož v desno roko. Ko se je igral 9letni posestnikov sin Albin Krebe v Lukah v nedeljo na hodišču, ga je hodi udaril in mu zlomil desno ključnico. T. dni je neki kotezar prevrnil 5letno delavčev hčerko Silvo Marinkovičovo s Šp. Hudinje pri Celju in ji zlomil levo ključnico. Poškodovanci se zdravijo v celjski bolnici.

— V celjski bolnici je umrla v torek 18 letna posestnikova hčerka Ljudmila Oroševa s Tepanjskega vrha pri Konjicah.

Z Zidanega mosta

— Avtomobilist ubil motociklista. V nedeljo se je po izjavi tukajšnjih varnostnih oblasti na cesti med Rimskim toplicami in Laškem vozil z motociklom neki mesar iz Laškega. Z nasprotno stran pa je privozil avtomobilist, ki je motociklista podrl s tako silo, da je obelazil na mestu s hudimi poškodbami po vsem telesu. Okrog njega se je nabrala precejšnja množica radovednežev, ki pa mu le niso mogli pomagati, ker je kmalu v stihni mukah pri zavesti izdihnil.

Iz Maribora

— Kongres N. O. v Beogradu. Nacionalisti, dne 26. junija bo v Beogradu kongres Narodne odbrane. Kdor se hoče udeležiti, ima četrtinsko vozino. Prijave v tajništvo, Maribor, Gregorčičeva ulica.

— Bolgarske se premetosti. V včerajšnji številki smo poročali, da nameravajo bolgarske vrtnarje zopet premetiti, s čimer pa mariborske gospodinjice nikakor niso zadovoljne. Zaradi tega vprašanja je bila v ponedeljek zvečer seja mestnega tržnega odbora, na katerem je bilo sklenjeno, da Bolgarske kljub pritrožbam gospodinjic premetijo, in sicer k trafikci v Strosmayerjevi ulici.

— Zopet lov na mlekarice. Mestno tržišno nadzorstvo prireja zadnje čase racije na mlekarice, ki prodajajo slabo mleko v mestu. Tako so organi tržnega nadzorstva včeraj zjutraj zaprli Tržaško in Potroško cesti ter zaplenili mnogo slabega mleka.

— Lepa začelna potoda. Mariborski veletrgovci g. Miloš Oset je daroval 500 dinarjev, da s tem omogoči ustanovitev izletniškega fonda.

— Mal polski dar domu na alpi! V četrti zvečer bo v Mariboru drugi del proslavnosti ob prikladi 50letnice mo-

ske podružnice CMD v Mariboru. V mestnem parku bo ob 20.30 koncert, na katerem bodo sodelovali vsi pevski zbori mariborskega okrožja Ipavčeve pevске župe.

— Neštet. V neki tekstilni tovarni je stroj zmečkal levo roko 46letnemu tovarniškemu delavcu Jakobu Jerovšku iz Studencev. Ponesrečenca so reševalci nemu doma prepešali v tukajšnjo bolnico.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 22. junija katoličani: Ahacij

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Skrivnost ladje »Betty Bonn« (ob 16.). Angel ob 21.15

Kino Sloga: Pater Vojteh

Kino Union: Vivere

Akademija vojnih invalidov ob 20. v dvorani Delavske zbornice

Produkcija gojencev državnega konservatorija ob 18.15 v veliki Filharmonični dvorani

Javna produkcija Slogine glasbene šole ob 17.30 v Slogini glasbeni dvorani

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli Tyrševa cesta 6, Hočev. Celovška cesta 62, Garts, Moste — Zaloska cesta.

Izpod sile

Takole je poročal v ponedeljek »Slovenski dom« o šolarčku, ki ga je pojedla kača iz šoli:

»Mali Gunga Sikh iz vasi Bergado blizu Beshampora v Indiji je šel prvič v šolo. In ko mu je učitelj rekel, naj vstane, ga deček ni hotel ubogati, ker je bil naučen in prepričan, da se sme ubogati le očeta. Da bi ga kaznoval, ga je učitelj zaprl v drvarnico, ki so jo imenovali tudi »sobo kazni«. Gunga je ves čas na vse grlo vpil, toda »soba kazni« je bila daleč od razreda in poleg tega je učitelj pozabil, da ga je zaprl.

Ko se je že zmrčilo in dečka ne ni bilo od nikoder, je šel oče v šolo. Ko je vprašal učitelja, mu je ta vse razložil kako in kaj. In, in nato sta šla proti drvarnici, da bi osvobodila uboga Gunga, ki se je za svoj mali pregrešek dolgo pokoril. Odprta vrata in pokličeta dečka. Toda nobenega odgovora. Mogoče je pa pobegnil skozi okno. Vse naokoli natančno preiskata, a ne sluhata ne duha o njem. Vrneta se nazaj in zagledata v »sobi kazni« na tleh raztrgano Gungovo oblečko. Oba sta se neznanako prestrašila. Kaj se je zgodilo? Zapazila sta udavovo sled. Torej kača ga je odnesla. Hitro tečeta po sledi proti gozdiču in res zagledata pri grmu spečega udava. Razjereni oče ubije udava in mu z nožem razpara trebuh. Res je bil notri ubogi sinček, ki je še dihal, a je imel vse ude polomljene. Ubogo telesce jedno odnese v bolnišnico, toda bilo je že prepozno.

O ti ubogi šolarček Gunga! Komaj si prestopil šolski prag, že te je vzel na piko udav. Počakal te je lepo v drvarnici in ko so te za kazen zaprli notri, te je najprej ssekel, potem pa pobasal v svoj trebuh in hajdi s polnim trebuhom v gozdič. Tam je lepo mirno zaspančkal, da bi te prebavil, grduj grdi, pa je prišel za njim tvoj očka in mu je z nožem razparal trebuh. Ti si še dihal v udavovem trebuhu, čeprav si še nekaj ur sedel ali ležal v njem. Nemara je bil udav toliko uviden, da je ves čas zjrl, da si lahko dihal, ali pa sta dihal kar skupaj. Dobri očka je odnesel tvoje ubogo telesce v bolnico, a bilo je že prepozno. Za 1. april je res malo prepozno, za kisle kumare pa še prezgodaj.

Iz Radeč

— Modraša je ubil. Te dni smo poročali, da je v Sopotu nasproti Hmeljevi trgovini utonila učenka Vidka Bauova. Baš na tem mestu, kjer so stali tudi otroci, se je menadoma prikazal velik modraša, ki se je zagnal v nekoga dečka, pa ga ni dosegel. Otroci so vanj metali kamenje. Slednjic je prišel nekdo s flobertovko, s katero ga je dvakrat ustrelil v glavo, da je poginil. Nedavno so pa našli v Jazbecem vodnjaku, iz katerega dobijo precej domačinov pitno vodo, tudi tri belouške, ki so jih tudi ubili kar na cesti.

— Novo sejmišče za svinje. Mestna občina Radeč je kupila travnik za srednim sodiščem, katerega bo uporabljala za sejmišče goveje živine in prašičev. Dovoljenje za sejem prašičev je občina dobila šele pred kratkim od banške uprave, kajti do sedaj so morali naši ljudje po prašiče v Sevnico ali Krško, odslej jih pa bodo lahko dobili na domačem sejmu, ki je menda skoraj vsak mesec. Omenjeni travnik je bil last gostilničarja g. Rafka Zupančiča. Do 1. junija je moral odstraniti s tega travnika leseno stavbo, katero so včeraj teden prestavili pod vodstvom tesarkega mojstra g. Vozlja iz Hrčulice pri Brumku v celoti na mederen ameriški način kakih 20 do 30 m vstran. Iz te stavbe bo g. Zupančič napravil točilnico, ki bo odprta samo ob sejmskih dneh, kar bo nedvomno pridobitev za naše mesto.

— Govorjenje mariborske drame. V soboto je pri nas gostovala mariborska drama v dvorani tukajšnjega Sokolskega društva, ki je pod vodstvom siskarja g. Jožeta Koviča igrala komedijo v treh dejanjih »Dva ducata rdečih rož«, katero je spisal Aldo Benedetti, zrealiziral pa g. Jože Kovič. Dvorana je bila nabito polna poslušalcev, ki so se iz srea nasmejali komičnim in duhovitim zapletajem komedije in igralcem, zlasti g. Koviču, ki je v enomer zbujael saive smeha. Želimo si še več takih iger!

Iz Poljčan

Sokolska tombola je privabila preteklo nedeljo v Poljčane mnogo ljudstva. Sreča je izobila: takole: prvo tombolo, moško kolo, je dobil Leskovec Ferdinand iz Poljčan, drugo kolo je šlo v Zbelovo (Videčnik Antonija), tretje je dobil Ferenc Vilko iz Loč, spalnico je zadel Črnaš Leopold iz Sladke gore, vrečo moke je dobil Kline iz Poljčan, dva je dobila Franel Ana iz Poljčan, svilo za žensko obleko je sprejela Kaiser Marija iz Ši Bistrice, 8. tombolo 15 m platna je dobil Solar Franc iz Loč, uro ljudsko Prešern Amalija iz Poljčan, 10. tombolo razno manufakturno blago pa Marišev Oskar iz Podplata.

Film čudovitega petja in pretresljive vsebine!

TITO SCHIPA: VIVERE

Danes neprekinjeno zadnjikrat ob 16., 19.15 in 21.15 ur. KINO UNION, tel. 22-21

Izlet omladine JNS na Kočevsko

Kakor je že dnevno časopisje poročalo, namerava mestna org. prireditvi v nedeljo 26. t. m. izlet na Kočevsko v svrhu objektivnega spoznavanja razmer med našim prebivalstvom.

Izlet bo z avtobusom in stane 35 din, v katerem je tudi vračunano kosilo. Priporočamo pa tudi, da ponese vsakdo nekaj prigrizka s seboj. Izlet bo ob vsakem vremenu.

Ker je še nekaj sedežev v avtobusih na razpolago, prosimo vse tovariše, da pohite s prijavi, ki se sprejemajo do petka zvečer. Vse informacije so na razpolago v tajništvu OJNS, Kazino II. nad.

Tovariši, opozoriti na naš izlet vse naše prijatelje in somišljenike, da ničče ne ostane doma.

Omladina vas vabi, da pohiitate z njo s svojimi družinami, prijatelji in znanci, da s tem vlijemo našim bratom novega poguma in ljubezni do Jugoslavije.

Brzovlak zavozil v voz

Zidani most, 21. junija. Te dni se je primerila na progi Zagreb — Zidani most med Blanco in Rajhenburgom pri km 473.980 proge Zagreb — Rakek železniška nesreča, pri kateri je večerni brzovlak, ki prihaja okoli 19. na Zidani most, na cestnem prehodu z vso silo zadel v voz, v katerem sta bila vprazena dva konja, katere je vodil mladec iz Piro 30-ke, sin posestnika iz vasi Zgonj Leskovec št. 4, oče, Blanco.

Jože Pirc trdi, da je cesta proti progi, kamor je vozi, precej gramozna ter da je vozil priključno hitro. Zaradi tega je bil hud ropot z vozem in ni čal zvonjenja zvonilne naprave pri zapornicah. Nedolgo izjavlja, da so bile zapornice, predno je zavozil na prvo odprto ter da so se mahoma zaprle, ko sta konja pripela na tir. V istem hipu pa je že privozila sedmica — brzovlak. Lokomotiva je zgrabila desnega konja in voz, levemu pa se je na nepogojen način povzelo odkinito pravocarno od voza. Konja, ki je bil bliže lokomotivi, je stroj pri priključu ubil, tako da je obelazil na cesti tik za progo. Voz pa je stroj vleklo kakih 200 metrov pred seboj, dokler

se ni ustavil. Po čudnem naključju je voz le nezameto poškodovan in so ga smeli s stroja pri km 473.750, to je na kraju, kjer se je vlak ustavil zaradi nesreče.

Zaradi tega je imel približno 50 minut zamude in je stroj tudi deloma poškodovan; škoda pa se ni ugotovila. Škoda na sasebni lastnosti pa znaša približno din 3100 in sicer konj 3000 in voz pa 100 din.

Kdo je zaključil nesrečo, bo natančneje ugotovila preiskava. Nedvomno pa jo je treba pripisovati brezbrzičnosti mladotnega voznika, ki je zavozil s konji na progo šele v času, ko je pripisal brzovlak, kar sta potrdili tudi priči Leskovec Ivan in Rajhenburg Ivan in Pavle Jože iz vasi Polček blizu Blance. Zaponica na prehodu je ostala nepoškodovana.

Prometni stražnik žrtev poklica

Maribor, 22. junija. Telesa in odgovorna je služba naših varnostnih organov, zlasti onih, ki dirigirajo promet, ki je v zadnjih letih tako narasel, da so bile oblasti primorane uvesti posebno prometno kontrolo na naših poteh. Vozniki, ki so se dosegajo na naših cestah, se hani je banalna uprava uvedla stalno in sistematično kontrolo na naših cestah in si je v ta namen tudi nabavila več motornih koles, s katerimi njeni organi nadzirajo promet. Kontrolno cest so prevzeli posamezni policisti okolihi. Med drugimi je pripadla predstojništvu mestne policije v Mariboru naloga, da nadzoruje cestni promet na področju do Frekmurja, na eni in do Celja na drugi strani. Zato je dobila policija na razpolago motorno kolo s priložico.

Teleso in odgovorno službo kontrolnega prometnega stražnika je v zadnjem času opravil med drugimi tudi policist nadzornik g. Anton Kmet. Sredi v poznih urah se je pa po Mariboru naglo razširila vest, da je ta simpatični in splošno priljubljeni uradnik postal žrtev svojega poklica. Ko je namreč opravil okrog 20. kontrolno službo na cesti Maribor — Sv. Le, trčil, kar je privzelo nasproti s precejšnjo bruto neki avtomobilist. Kmet je tukaj svojo avtomobilistovo Učlovico, naj uste in motokolesni, man je stopil iz njega in dvignil desno roko, hotel ustaviti avtomobilist.

Najlepši film sezone!
V glavnih vlogah: **Rolf Wanka in J. Stepičnikova**
Pater Vojteh
Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri
KINO SLOGA
Tel. 2730
Najnižje ljudske cene od 2.50 din naprej

DNEVNE VESTI

— Župnik Josip Abram umrl. Danes dopoldne je umrl v Ljubljani pri zdravniku dr. Breclju, kjer je bil na obisku. Znanj gorški župnik Josip Abram, eden najboljših prijateljev pokojnega dr. Kreka.

— Manifestacija jugoslovensko-bolgarskega zblizanja. Bolgarska narodna skupščina je imela včeraj popoldne sejo, na kateri je prišlo do lepe manifestacije jugoslovensko-bolgarskega zblizanja. Poslanec Najden Bogdanov je v svojem govoru o znanju politiki bolgarske vlade izjavil, da se zdaj največ govori o odnosu Bolgarije do Jugoslavije. Krona ter odnosa je sklenitev pakta o večnem prijateljstvu. Utrdimo se bolj medsebojno vezi, je dejal govornik, da bo prišlo kulturno življenje obeh držav v medsebojnih stikih se bolj do izraza. Verujem, da bomo to kmalu doživeli.

— Kongres gledaliških igralcev. Na letošnjem kongresu gledaliških igralcev, ki se prične 5. julija v Splitu, se bodo obravnavala važna stanovska vprašanja, pa tudi vprašanje ustanovitve stalnega gledališča v Splitu. Kongresu se udeležijo okrog 400 gledaliških igralcev. Tudi iz Ljubljane bo udeležba na kongresu velika.

— Planinske postojanke SPD. Od 25. junija t. l. dalje bodo stalno oekrbovane vse planinske kočje SPD. Planinjo pripravite si načrte za primerno planinske ture v naše planine. Planinska pota se urejujejo, markacije se obnovljajo in oekrbniki planinskih koč so založeni z vsem potrebnim. Kdor želi potrebnih informacij o raznih turah, se naj obrne na posamezne podružnice SPD ali na pisarno Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4/1.

— Izlet planincev neznano kam. Osebnostno društvo SPD v Ljubljani priredi v nedeljo 3. julija izlet planincev neznano kam. Udeleženci izleta ne bodo naprej vedeli, kam jih pelje avtobus ob 5. uri jutraj iz Ljubljane, kje bo pristal, ne bodo vedeli, kam jih vodnik odvedel v planino. Še le pred planinsko postojanko to razglasi: Na cilju smo! Zbrala se bo prijetna družba, ki bo odhitela jutraj v neznani cilji. Stroški za vožnjo bodo znani doli 40. Vsek udeležence mora biti opremljen z dobrimi okovanji kamni in primerno založenim oprtnikom. Na cilju v planinski koči bo vsakogar na razpolago dovolj dobrih. Številno udeležencev je omejeno ter hitite s prijavami v pisarno SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/1.

PREMIERA OB 21.15 URI!
veliki družabni film
Marlene Dietrich
ANGEL
KINO MATICA 21-24
Znižane cene!

— Redni občni zbor Zveze za tujski promet v Slovenijo. Ljubljana bo v četrtek 30. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

— III. tešnjevi dan v Brusnicah pri Novem mestu. V nedeljo 26. junija bo zopet razstava naših znanih česanih, brusniških brusov, kje so letos izredno lepe in zelo primarne za vkuhanje. Otvoritev razstave bo ob 10. uri v ljudski šoli v Brusnicah. Z razstavo je združen tudi česnjevi sejem, kjer si jih bo lahko vsak nabavil. Zveze z vlakci in avtobusi so zelo ugodne. Prijatelji naše lepe Dolenjske in našega žlahtnega sadu pridite!

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večinoma jasno in vroče, možnost neviht. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 32, v Ljubljani 29,3, v Beogradu 29, v Sarajevu 28, v Zagrebu 27, na Visu, Dubrovniku in Rabu 26, v Mariboru 25,3. Dasi je kazal barometer v Ljubljani 767,3, temperatura je znašala 13,8.

— Štiri obupanke v Zagrebu. Včeraj so si hotele v Zagrebu končati življenje štiri obupanke. Prva je delavka Julka Kekel, stara 22 let. Ze dolgo je bila brez dela in večkrat je pravila znankam, da si bo končala življenje. Včeraj si je prerezala žile na rokah in prepeljala so jo v bolnico. Žile na rokah si je prerezala tudi Ana Jakominič, stara 45 let in sicer zaradi težke živčne bolezni. Tretja obupanka je Jelica Vragović, četrta pa Ivka Smrekar, stara 19 let. Obe sta se zastrupili z octovno kislino, pa so jima v bolnici izprali želodca.

— 10 letna deklica kot jockey. V nedeljo so bile v Orašu na Hrvaškem konjske dirke, na katerih je nastopila kot jockey 10 letna Luce Tomić iz Dubrave pri Tuzli. S kobiljo svojega očeta si je priborila drugo nagrado. Ker prva dosegla cilja, je bila tako žalostna, da je jokala. Konjskih dirk se je udeležila že večkrat in tudi nagrad je priborila svojemu očetu že več, čeprav je stara šele 10 let.

Iz Ljubljane

— Iz Odpravitke to sramoto! Po mestu in po izprehajalščih posedajo mnogi reveži in prosijo vbojajne. Med njimi so vsa usmiljenja vredni nesrečneži: stari, betežni sprostaki, navezani zgolj na milostino dobrih ljudi, ki jih je pa vedno manj. Ali bi ne bilo mogoče spraviti teh revežev kam pod streho, da bi nam ne delali sramoto pred tučji? Po drugih državah so to že davno storili, pri nas se pa niče ne zane, da bi končno našli in pravilno uredili to perase vprašanje. Za resnične reveže bi bilo treba poskrbeti tako, da bi ne bili odvisni od milosčine. Tistim, ki pa beračijo iz navade in delamirčnosti, naj bi pa oblasti odločno stopile na preste. Po Ljubljani hodi nekoliko bebast in pohajen revež bosih nog. Prosjačji niti ne zna, samo reži se in izteguje roko. Pogled nanj je tako žalosten, da za boljšo človeka sree. Kaj si morajo misliti tujei o naših razmerah, ko vidijo take nesrečneže na cesti? Ali res ni mogoče odstraniti vsaj takih najbolj kričočih primerov naše sramoto?

— Iz Ne rušiti, graditi je treba. Tega načela se menda drži lastnik hotela »Metropole«. G. Miklič, ki smo o njem mislili, da je uviden in širokogruden mož tako, da bo podrl svoje staro poslopje ob Kolodvorski ulici, kjer ima gostilno, da ne bo kazilo li-

valikega hotela in mesta. Pa smo se nekotiko zmotili, kajti G. Miklič svojega starega poslopja ne bo podrl. Onj dan, ko so jeli tam nekaj kopati in postavljati nekakega oder, smo že mislili, da bo tisto, lepoto Masarykove ceste kazete poslopje izgubilo. V resnici so pa postavili pred njim bencinsko črpalko. G. Miklič bi z dokazom podprl svoje trditve, da dela vse iz idealizma, če bi svoje staro poslopje vendar le podrl.

Tivar obleke prispel, prekrasne nove stvar, cene znano nizke. Sedaj Tivar obleke v vsako hišo, Tivar obleke za vsakogar. Glavna zaloga Anton Brumec, Ljubljana, Prešernova 54, nasproti glavne pošte.

— Opozorilo Maloletniški družbi. Naš naročnik nam piše: V tramvajske vozove, ki vozijo v smeri Ljubljana—St. Vid, se mora vedno vstopati odnoso izstopati na desni strani, tedaj neposredno na cesto, kar je povsem pogrešno, ker so potniki vedno v nevarnosti, da pridejo pod kolesa mimo tramvaja drvečega vozila od avta dol do kole-sarja. Naš dopisnik je bil sam pred dnevi pred Križem v smrti nevarnosti, ko je izstopil iz tramvaja na desni strani in je v tistem trenutku pridiral mimo avto, ki bi ga bil kmalu podrl. Če se v nasprotni smeri t. i. z St. Vida v Ljubljano lahko izstopa na desni strani, tedaj neposredno na hodnik in ne na cesto, bi se tudi prav lahko odredilo, da se pri vožnji iz Ljubljane proti St. Vidu od »Figovca« dalje lahko izstopa odnoso vstopa na levi strani. S tem ukrepom bi se najlažje zognili eventualnim nezgodam. Uprava elektricne cestne železnice naj izvoli ta zelo umestni predlog upošte-vati.

— Odbor za postavitev »Spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Uredinjeju v Ljubljani objavlja: Ožji odbor je pričel redno poslovanje in je tudi že prevzel pri sodišču deponirano gotovino. Priprave za reševanje umetniških zadev je poveril zopet prejšnjemu razsodišču, ki tudi redno posluje ter bo svoje predloge predložilo ožjemu odboru v teku meseca avgusta. Nato bo sklical širši odbor, da končno veljavno odloči o predlogih razsodišča in ožjega odbora.

— Ožji odbor združenja poziva svoje člane, da se udeležijo pogreba svojega častnega člana G. Radivoja Peterlina-Petruške. Pogreba, ki bo jutri ob 18. v Kamniku se udeležimo v civilnih oblekah in na pokoj-nikov grob položimo venec.

— Sloveči češki film »Pater Vojteh« zopet v Ljubljani. Kdor je videl znani češki film »Pater Vojteh«, ga ne more prehlaviti. O malokaterem filmu se je kdaj toliko govorilo kakor o tem, vendar ga pa mnogi Ljubljančani še niso videli in njim hoče ustreči uprava kina Sloga, kjer bo zdaj nekaj dni na sporedu to krasno delo češke filmske umetnosti. Cene so znižane, tako da si lahko ogledajo ta film tudi siromašnejši sloji.

— Pošta naša najditelja. Vdova ga. Angela Platša je bila izgubila zapestno uro, ki je kot spomin zanjo neprecenljive vrednosti. Našla jo je kipačka ga. Karla Mrak-Bulovecva in ji jo je vrnila, ne da bi hotela sprejeti kakršnokoli nagrado. Zato se ji ga. Platša tem potom najpri-rneje zahvaljuje.

— Dijaški z veljiko maturó, ki so že pot-rjeni za vojaško službo in bi radi letošnje jesen nastopili svoj kadrski rok, naj se vsaj do 1. avgusta t. l. zgleda med 11. in 12. uro pri poveljstvu ljubljanskega vojaškega okrožja — soba 16 — v vojašnici vojvode Mišića na Majstrovih cestih. Izven Ljubljane bivajoči, a ljubljanskemu poveljstvu pripa-dajoči dijaški se lahko zgleda pismeno.

— Sokol Ljubljana—Šiška naznanja vsem bratom in sestram, da je umrl naš brat g. ing. Franjo Dedek. K večnemu počitku ga sprejmemo danes ob 17.30. uri izpred mrtvaš-ke voze Sv. Jožefa na Vidovdanske cesti na pokopališču k Sv. Križu. Vse brate in sestre pozivamo, da se pogreba udeleže v čim večjem številu. Obleka civilna, z znakom. Zdravo!

— Razstava tehniške srednje šole, ki je prirejena v praznino 50-letnega obstoja obr-nega šolstva v Ljubljani, bo odprta samo še v sredo, 22. t. m. in v četrtek 23. t. m. Ta dan se razstava neprekidno zaključuje ob 18. uri ter se radi tega obvestno opozarja, da ne zamudi prilike, ki se mu nudi pri obisku ter ogledu te najobsežnejše šolske razstave.

— Javna produkcija Slogine glasbene šole. Danes in v četrtek bo v Slogini glas-beni dvorani v Pražakovi ulici ob pol 18. uri nastop gojencev Slogine glasbene šole. Nastopijo gojenci solo petja, klavirja, go-sli, čela in roga. Vstopnine ni.

— Prijatelji lepega petja, danes v kino Unjon! Opozarjamo, da tede danes zadnji-krat prekrasni pevski film »Viveret« s Ti-tom Schipo, slovesnim italijanskim tenorjem v glavni vlogi. O filmu sta se občasno v časopisna kritika izrazila v samih superla-tivih. Samo še danes imate priliko prepi-tati se, da je ta film res vreden pohvale. Ne zamudite te prilike.

— Nesreča na Galjevid. Včeraj proti večeru se je po Dolenjski cesti pripeljala na motornem kolesu strojevska Frančiška P. iz Ljubljane s spremljevalcem na sede-žu zadaj. Tik pred Rakovnikom je zavila z glavne ceste proti Galjevid. Ker je pa pre-malo zmanjkala brzino, jo je zaneslo s pota in jo vrglo v brazjavni drog. Pri karambolu si je občutno poškodovala eno roko in do-bila tudi lažje poškodbe po tologu, dočim se spremljevalcu ni ničesar zgodilo. Prepe-ljali so jo v bolnico.

— Mestni vojaški urad v Ljubljani bo v ponedeljek dne 27. t. m. radi čiščenja pro-storov zaprt.

Naše gledališče

OPERA
Začetek ob 20. uri
Sreda, 22. junija: Gioconda. Red Sreda
Četrtek, 23. junija: zaprto
Petek, 24. junija: zaprto
Sobota, 25. junija: Boris Godunov. Premi-
era. Premierski abonma.
Nedelja, 26. junija: zaprto
Ponedeljek, 28. junija: Cavalleria rustica-
na, Glumaci. Red B.

— Opera sezona se zaključuje 30. t. m. v četrtek z prizoritvijo Puccinijeve opere »Manon Lescaut« za abonentno redno četrtek.

Združimo se v pesmi

Ljubljana, 22. junija
V Bisoviku, — prijazni vasi, ki leži med rodovitnim poljem in sadnim drevjem, uro hoda od Ljubljane, so imeli v nedeljo prav lepo prireditve. Domače pevsko društvo »Danica« je nastopilo s vrsto moških zborov. Šal, da je sborovodja g. Perko moral nekaj dni pred koncertom v bolnico. Ker se je prireditve po pogrebu gospe dr. Kramerjeve, udeležil tudi pevski zbor »Savet« iz Ljubljane s svojim pevovodjo g. Ven-turinijem, je ta improviziral in prevzel tudi vodstvo domačega zbora »Danica« brez vsake vaje.

Zbor »Danica« šteje 28 mladih pevcev, ki so pod vodstvom novega dirigenta, kate-rega niso nikdar prej videli — in on ne pevec — prav odlično zapeli 6 pesmi. Za-tem je nastopil zbor »Savet« z vrsto lepih umetnih in narodnih pesmi, ki je navdušil s svojim ubranim petjem številne poslušalce.

Prireditve se je vršila na okrašenem vr-tu gostine G. Babnika. Pri vnhodu je stal slavolok s pozdravom: »Združimo se v pe-smi«.

Da uživa »Danica« tudi med svojimi vaščani velike simpatije je razvidno že iz tega, da ima poleg 28 pevcev še nad 70 podpornih članov. Po pevskih nastopih se je razvila prav prijetna domača zabava. Društvo »Danica«, kateremu predseduje aglini predsednik g. Žitnik, iskreno čes-titamo in kličemo: pogumno naprej!

Naše umetniške razstave

Ljubljana, 22. junija
Naročnik nam piše: Naj mi bo dovolje-no izreči malo »zunanje« kritike. Nisem umetnik, toda način, kako se propagirajo številne take razstave, mi nikakor ne uga-je. Pred prelazom čez železniški tir v drevoredu so nalepli na belo tablo nekaj iz rdečega papirja izrezanih črk. Te se luščijo in je napis kakor da ga je napra-vil kak solarček. Pred paviljonom na de-šici, dolgi komaj 60 cm in 12 cm široki je napis: Obiščite razstavo! Na drugo vi-si 60 cm dolga krpa platna, ki je bila nekaj bela. Krpa je neobrobljena, zato se že »cefra«. Na tej krpi, ki naj bi pred-stavljala nekakšen grb, so 3 krpe, ki so bile menda nekoč rdeče, so pa že tako ob-ledele, da se skoraj ne razloči barva. Ena je že napol odtrgana. Ali ni to vse skupaj beračija? Sram nas mora biti, če ne pre-more Ljubljana en meter blaga. Pisec teh vrstic bi rad žrtvoval na oltar domovine potrebno blago.

Potem pa še ta paviljonček! Česti nam ne dela. Če že ne moremo postaviti nekaj lepšega, imponantnejšega, potem rajši nič. To nas v očeh tujcev nikakor ne povzdi-guje. Kdo bo pa na taka vabljiva zmeša-nja hitel na razstavo? Še nekaj naj ome-nim, kar bi, poznavajoč mentaliteto na-ših ljudi, priporočal razstavljalcem: Za-kaj nima nihče poguma napisati, koliko znaša vstopnina? V teh kritičnih časih ho-če vsakdo vedeti, koliko stane taka stvar, ne pa da gre morda k blagajni in šele tam izve, da je vstopnina 10 din, kar mu je morda preveč, posebno če ima spremitvo. Saj to vendar ni postojajoče. Pred 40 leti sem obiskal na Dunaju razstavo Sece-sion samo zaradi tega, kar sem čital na-pis: Vstopnina 1 krono; inel sem takrat zelo malo denarja.

Most čez Kokro v Britofu

Kranj, 18. junija
Na banovinski cesti Naliko—Predostje—Šenčur je vzorni, zlasti avtomobilski pro-met močno oviral dosežani primitivni, kamniti, nekaj nad 2 m široki most čez Kokro v Britofu. Letos bo ta nedostatek na tej močno prometni cesti odpravil. Banška uprava gradi sedaj v svoji reži-ji poteg starega 4 m širok nov železobetonski most, tako da bo tudi stari most še ostal v prometu še nadalje ter bo prav za prav le za 4 m razširjen. Razpetina koka, ki je opt na obeh skrajnih bregovih Koke, znaša 16 m. Delo se vrši v jako na-glem tempu, ker hočejo radi bližnje dvora vse dovodne ceste z mostom vred čimprej dovršiti.

Problem tega mostu tiči v tem, kar vo-dita nanj dve poti iz vasi Britof proti Ore-hovjam. Ena cesta drži k mostu v precej ravni smeri od Gorjančeve gostilne, kjer se cepi od Jezerske ceste in šele pred mo-stom napravi ovinek. Druga spodnja pot pa pripelje h Kokri v posevni smeri. Ze-stari most je bil pravno tako, da je vpo-števal obe poti in ravno zato je dohod na most napravil precejšen ovinek, ki se je

poznal temboji, ker je bil most osek. Tudi sedaj ovinek ne bo večkrat odpravljen, ker mora tudi rivi, ostruma razširjeni most upoštevati obo dohoda na most. Če bi ho-teli ovinek zlastno omiliti, bi morali most postaviti v smeri ceste, ki prihaja od Gor-jančeve gostilne. Izboljšanje bo seveda v bodoče v tem, ker bo most znatno širši. Po potrebi bodo v bodoče predelali še juž-no stran starega mostu.

Prav tako je zdaj urejena tudi druga do-vozna cesta na Brdu skoki Kokrice. Pre-tekli teden so cesto od Kokrice do Sokol-skega telovadšča posuli najprej z debelim, potem pa s finim drobnim porfirjem in jo svažali, tako da je sedaj cestišče glad-ko in vse jame odpravljene. Enako bodo svažali in posuli cesto od telovadšča mi-mo Finkove gostilne do Belskna. Delo iz-vršajo kranjski arealski cestni odbor. Ena-ko je popravljena cesta od Kokrice do Br-da in naprej do Predostja. Pred dvorom je del ceste asfaltiran. Že jeseni bo pa are-alski cestni odbor cesto ob Belskna do Ko-krice betoniral. Kot doznavamo, bo od Ko-krice do dvora na Brdu zgrajena nova ce-sa, ki bo vodila na desni strani Kokri-ce direktno čez polje, tako da se bo vasi skoro popolnoma izognila.

Veliki romar Petruška umrl

Ljubljana, 22. junija
Bratce Radivoj Peterlin-Petruška je umrl. Včeraj popoldne ga je v Kamniku zadela kap. V Kamniku je prišel na svet in v Kamniku se je poslovil od tega sveta. Usoda je Petruška, našemu Ahavserju, večnemu romarju, ki je prehodil pol sve-ta, naklonila, da je umrl v rodnem mestu. Radivoj Peterlin-Petruška je bil rojen dne 23. januarja l. 1879. Ze zgodaj se je pokazala pesniška in romarska žilica v Radivoju. Ze v zgodnji mladosti je imel velikih želja, da bi videl ves svet. Po ču-dovitih naključjih mu je bilo usojeno vi-deti skoraj ves svet.

Razmeroma pozno je prišel Radivoj Pe-terlin na glasbeno v Ljubljano. Preden jo je dovršil, je bil potrjen k vojakom. Bil je l. 1902, ko se je naveličal avstrijs-ke vojaške služnje in pobegnil iz Boke Kotorske v Crno goro. Prvič je imel amo-lo, ujeil so ga in vojaška oblast ga je ob-sodila na 8 mesecev ječe. A njegove ro-marske žilice niso ugnali. Peterlina-Pe-truška je gnalo v svet, v slovenski svet. Zopet je pobegnil. Na Cetinju se mu je po-srečilo dobiti čimorgarski potni list. Kot čimorgorec je nato prepotoval Italijo, od-koder ga je zaneslo v Grčijo ter v Malo Azijo, Carigrad, Bolgarijo in v Odeso. Po tem dolgem romanju se je umiril in pre-živel skoraj 17 let v raznih krajih Južne Rusije. Vskaknjeli kruh si je zaslužil na vse mogoče načine, bil je delavec, doma-či učitelj, uradnik. L. 1919 se je vrnil v osvobojeno domovino. Nekaj let je bil uradnik pri Okrožnem uradu za zavarova-nje delavcev. Romar Radivoj, ki je prepo-toval Rusijo in zapadne evropske države, je po osvoboditvi zopet vzel romarsko pa-lico v roke in je prepotoval vso Jugo-slavijo in Češkoslovaiško.

Prve Petruškove pesmi so izšle v za-grebškem dijaškem listu »Nova nada«, pozneje pa jih je objavil v »Vrtcu« in številnih slovenskih tednikih in dnevnih-kih. Od l. 1903 je bil soodrodnik »Ljubljanske-ga Zvonca«. L. 1912 je Slovenska matica izdala Petruškovo zbirko pesmi »Po cesti in stepi«, l. 1925 pa zbirko »Znamenje«.

Močni beli zobje brez zobnega kamna!

Sargov

KALODONT
proti zobnemu kamnu

Prevajal je iz ruske literature, Slovenska matica je izdala njegove prevode slovan-skih pesmi, prevedel je tudi Shuhova, Kre-činskiga in Mirka Karoliča. Pred leti je izdal revijo »Odmeh«, za katero je pridil bližnji sodelavci iz vrst slovenskih pisateljev in pesnikov.

Kot pesnik in pisatelj je bil Radivoj Pe-terlin-Petruška neposreden dedič moderne, ki se je začela v slovenski literaturi s Ket-tejem, Murmom, Cankarjem in Zupancem. Med učenci tvorcev slovenske moder-ne, ki so hrepeli, da bi izrazili na svoj-stven način svoja doživljanja, je bil tudi Radivoj Petruška. Tudi on je pel in pisal o problematiki svoje dobe, o zmehi svojega časa ter o upu in strahu genera-cije.

V vrsti umetnikov z izrazito narodno-stno usmerjenostjo stoji na odličnem me-stu Petruška. Odkrito je izpovedoval svo-jo vero v slovensko svobodo in v slovan-sko ednost.

Petruškova lirika je preprosta in ima čisto obliko. V svojih pesmih je Petruška izpovedal doživljanje svoje zdrave, pante-istične, prirodne in ljudi ljubeče duše.

Bratce Petruška ni imel sovražnika. Bil je doberčnik, ki ga je moral vsakdo vzlju-biti. Novinarji smo izgubili s njim svoje-ga najbolj originalnega in dobrega tova-riša. Pred tedi smo bili s njim zadnji-krat v družbi kot gosti ravnateljstva pivo-varne Union. Petruška nas je izpraševal ali mu bo časa piva škodovala. Po pre-stani pitjučini, ki ga je vrgla za več me-secov na bolniško posteljo v Skopju, ko je obiskal svojega prijatelja inž. Marka Kranjca, je Petruška pazil na svoje zdrav-je. »Prijetelj,« je rekel, »ali mi bo škodi-lo?« Po tretji časi piva je sam ugotovil, da mu pivo ne škodi.

Radivoj Peterlin-Petruška, naš največji romar, je priromal do konca. Pogrešali ga bodo njegovi številni, iskreni prijatelji, v slovenski literaturi si je postavil lep spo-menik kot lirik, po dolgem romanju se bo odpočil v rodni zemlji. Slava njegovemu spominu!

Pogreb blagoga pokojnika bo jutri ob 18. v Kamniku.

Iz Ptuja

— Osebnost. Za tajnika pri okraj-nem cestnem odboru v Ormožu je imeno-van g. Pešl Franc iz Ptuja.

— Gostovanje obmejnih palčkov. Dne 18. t. m. so priredili obmejni palčki iz Marije Snežne v našem gledališču pravilno igr-o »V kraljevstvu palčkov«. O njihovem gostovanju smo kratko poročali že včeraj. Za to igrilo je vladalo v našem mestu veli-ko zanimanje, saj je bila prva taka igrila na našem odru iz obmejnega podeželja. Malčki zaslužijo vse priznanje za lepo pri-re-ditev, ki so jo posvetili svojim malim pluj-skim tovaršem. Nismo pričakovali, da se bodo obmejni otroci kmetskega, delavskega in vinarškega stanu tako dobro odrezali. Ko pa smo zvedeli, da jih je vodila večja roka učitelj g. učiteljica Majcena Mirka, je nam bilo vse razumljivo. G. Sedlauer Can-da, je spremljal umetniško pevsko točko palčkov in vil. V odmorih so pa igrali naše narodne pesmične malji harmonikarji pod vodstvom znanega učitelja g. Baša Andreja v ljubkih monarhijskih oblekah. Igrica je v polni meri dosegla svoj namen.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, tajave beseda Din 1,— davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov se male oglas ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

50 PAR ENTLANJE

atuziranje, vezenje zaves, per-la, monogramov, gumbic. Ve-liko zaloga perja po 6.75 din.
»Julijana«, Gospodstva c. 12.

KLISEJE
JUGOSLOVANSKA
FOTOGRAFIJA

SLAVA GRIL
Kreme in knjige o kozmetiki.
Cesta na Rožnik 29. 1738

TRAJNO ONDULACIJO

s 6-mesečno garancijo v moder-nih frizurah Vam napravi s najnovejšim aparatom »Salon Merlake«, Sv. Petra c. 76. Cena 60.— Din. 1719

LETUVISCE

Aleksandrovo, otok Krk. Re-stavracija M. Orič. Kompletan pension z vsemi takami 45.— Din dnevno. Informacije daje do 10. VII. Dekanič, Poljanska c. 20, vsak dan od 14. do 16. ure. 1740

DOPISI

Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

DESTINGUIRAN GOSPOD

želi diskretno posnanstvo dame 40—45 let, čedne zunanjosti, vi-soke bujne postave. Dopise na upravo »Slov. Naroda« pod »Vrtovce«. 1736

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

LAHKA LETNA OBLACILA

vetrni suknjiči, perilo i. t. d.
prodaja najceneje

PRESKE

Sv. Petra cesta 14. 1.R.

SPALNICE, KUHINJE

v solidni izdelavi Vam nudi najceneje Sajevic, Stari trg 6.
Komisijaka zaloga pohištva. 1737

Aleks. OBLAT,

veletrgovina
vseh vrst čevljev
se priporoča cenjancim
odjemalcem.
Sv. Petra cesta 18

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

POHISTVENEGA MIZARJA

sprejem takoj. Bitenc, Go-sposka ul. 10. 1739

RAŽEM na Žabjaku

kjer boš v prijetnem miru podzemlja jame s zadovolj-stvom srkali priznane dobro kapljico, podprti z dobrinami odlične kuhinje.

Makulturni papir

proda
uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5

Po trgovskem kongresu

Zahvala kongresnega odbora vsem, ki so kakorkoli pomagali k uspehu kongresa

Po sijajno uspelem III. kongresu trgovstva Jugoslavije v Ljubljani si šteje kongresni odbor v svojo prijetno dolžnost, da se z vso iskrenostjo zahvali vsem in vsakomur, ki so omogočili, da je bil kongres tako dobro organiziran, da je bil ves njegov potek ena sama manifestacija trgovstva in vseh gospodarskih stanov ter da je minil brez slehernega incidenta, le z dobrimi odmevi.

Posebno pa se zahvaljuje kongresni odbor Centralnemu predstavništvu, da je sklicalo vsedržavni kongres v Ljubljano.

Najodličnejša zahvala kongresnega odbora gre številni delegaciji bolgarskega trgovstva pod vodstvom ministra Veleva. Z navzočnostjo bolgarskega trgovstva se je pomen kongresa bistveno dvignil, hkrati pa se krepko utrdil, od vseh nas tako zaželeni pakt večnega prijateljstva med Bolgarijo in Jugoslavijo. Zlasti pa se zahvaljujem bolgarski delegaciji za njeno aktivno sodelovanje na kongresu in še posebej za referat gen. tajnika dr. Šipkovskega, ki je s svojim referatom pokazal pot k praktičnemu sodelovanju obeh narodov. Bratje Bolgari: iskrena hvala vam!

Iskreno pa se zahvaljujem tudi kr. vladu za njeno pozornost ter še posebej ministru za trgovino in industrijo dr. Vrbančiču za njegovo osebno udeležbo na kongresu in za njegovo zagotovilo, da se bodo zahteve kongresa upoštevale.

Kongresni odbor se globoko zaveda, da ne bi bil zmanjšan potek kongresa tako odličen, če ne bi vse oblasti v Sloveniji in vsakem pogledu pomagale kongresnemu odboru. Zato izrekta kongresni odbor predvsem svojo toplo zahvalo banu dr. Velevu in za njegovo zagotovilo, da se bodo zahteve kongresa upoštevale.

Posebno veliko pomoč pa nam je izkazala mestna občina Ljubljanska, ki se je v vsakem pogledu potrudila, da je bilo kongresnim udeležencem v Ljubljani res prijetno in da jim je ostala slovenska prestolnica v nepozabnem spominu. Prav tako iskreno se zahvaljuje kongresni odbor tudi za pomoč, ki jo je prejel sam od mestne občine. Bodi še posebej izrečena globoka zahvala predsedniku občine dr. Juru Adlešču, podpredsedniku dr. Vladimirju Ravničarju in načelniku finančnega odbora prof. Dermastju. Naša topila zahvala gre pa za ljubeznivo pomoč tudi viš. mestnemu svetniku dr. A. Brileju in direktorju šibeniku, ravnatelju elektrarne inž. Soncu, pilinarne inž. Bartlu in tramvajar inž. Ženku.

Znatno pomoč nam je izkazala tudi zbornica za TOI, kateri bodo izrečena topila zahvala kongresnega odbora. Veliko zahvalo smo tudi dolžni Jugoslovensko-bolgarski ligi, ki nam je zlasti pri sprejemu bolgarskih gostov prav znatno pomagala.

Iskreno se zahvaljuje kongresni odbor tudi našim listom in novinarjem, ki so toplotno propagirali naš kongres, o kongresu samem pa tudi obširno poročali.

Kongres jugoslovanskega trgovstva v Ljubljani ne bi dosegel tega uspeha, če ne bi užival tudi tako velike podpore javnosti. Ne moremo se imenoma tu zahvaliti vsem, ki so prišli na pomoč kongresnemu odboru, temveč le kolektivno.

Predvsem se zahvaljujemo vsem, ki so brezplačno odstopili prenočišča za brate Bolgare, zahvaljujemo se tudi vsem onim, ki so se odzvali pozivu stanovanjskega odbora in pripravili prenočišča. Prosim jih oprosteno, če niso bila vsa prenočišča tudi oddana in če so imeli po nepotrebnem delo.

Prav tako se zahvaljujemo vsem onim, ki so dali za sprejem gostov na razpolago svoje avtomobile.

Še prav posebno zahvalo pa smo dolžni številnim industrijskim in trgovskim podjetjem dravske in savske banovine, ki so omogočila financiranje kongresa. Pokazali so, da pravilno razumejo solidarnost gospodarskih ustanov. Trgovstvo jim je za ta dokaz solidarnosti prav posebno hvaležno.

Zahvaliti se moramo nadalje Klubu trgovskih akademikov za pomoč pri sprejemanju gostov ter pri ekskurzijah in izletih.

Naša zahvala pa velja tudi načelniku železniške postaje g. Škofu, ki je šel v vsakem pogledu kongresnemu odboru najljubezniveje na roko.

Ne nazadnje pa se moramo s prav posebnim priznanjem zahvaliti za vso veliko podporo upravi velesejma ter zlasti ravnatelju dr. Milanu Dularju, ki je bil eden naših najboljših sodelavcev. Med temi gre tudi naša iskrena zahvala tajniku Zbornice za TOI dr. Ivanu Plešcu.

Končno pa se moramo zahvaliti še vsem referentom za njih izčrpne in krepko utemeljene referate. Prav tako pa se zahvaljujemo vsem delegatom trgovskih združenj iz vse države, ki so v tako lepem številu prišli na kongres ter manifestirali za naše zahteve. Enako toplo se zahvaljujemo tudi vsem drugim, ki so počeštili s svojim obiskom naš kongres.

Navsezadnje pa smatra kongresni odbor za svojo dolžnost, da se prav posebno za hvali vsem načelnikom in članom kongresnih odborov, ki so delali v resnici z izredno požrtvovalnostjo in vestnostjo in katerih zasluga je, da se je kongres tako zelo posrečil.

Vsem, ki so pripomogli k velikemu uspehu III. kongresa trgovcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani, najiskrenejša zahvala.

V Ljubljani, dne 17. junija 1938.
Za kongresni odbor:

Predsednik Stane Vidmar.

transformatorjev, zbiralnic itd. Razstavljen je majhen transformator, stroj za omagnetenje in razmagnetenje. Morskeje aparat itd. — samj izdelki šole.

V drugi dvorani budi največ zanimanja tudi med laiki oddajna in sprejemna radijska postaja na 3-metrski valove. Načrt za postajo je napravil prof. Nardin. Tu se obiskovalci lahko seznanijo tudi z oddajno postajo na ultrakratke valove in mnogimi drugimi pripravami sodobne elektrotehnike.

Učenci obeh elektrotehniških šol se morajo vaditi tudi v kovinski delavnici in razstava nam dokazuje, da tako dobro obvladajo kovinsko stroko, kakor kovinarji. Razstavljenega je mnogo orodja, primoržev, šestil, strojnih delov, priprav, vzorcev itd. Ti izdelki kažejo tudi laiku zelo nazorno, da se učenci nauče res izredno mnogo. Teoretičnega pouka pa seveda razstava ne more predložiti nestrakovnjakom ne po obsegu in višini, najsil je še tako vzorna in popolna, zato širše občinstvo pač ne more primerno oceniti razstavljenih risb v drugi dvorani. S tem razstava seveda ne izgubi na svojem pomenu in vrednosti.

Posebej bi morali obdelati še razstavo izdelkov ženske obrtne šole. Toda ta razstava je tako privlačna sama na sebi, zlasti za ženski svet, da ni treba še posebej opozarjati na njo. Urejena je izredno okusno, da se obiskovalcu nudi še estetski užitek. Pod žensko obrtno šolo spadajo trije

oddelki: krojenje in šivanje perila, krojenje in šivanje oblek in oddelek za vezenje. V oddelku za vezenje se seznanimo z vsemi tehnikami vezenin. Nekateri izdelki bi sami na sebi zaslužili poseben opis, n. pr. dvostranska ploščata vezenina, vezenje v arabski tehniki, aplikacije itd. Posebej bi bilo treba opaziti tudi ornamentalno risanje (ornamentiko), ki temelji na ljudski ornamentiki in vsaj opozoriti na nekatere risbe iz krojnega risanja, ker kažejo na izreden talent učenke (zlasti risbe Stane Ceričeve). Toda to področje mora reporter prepustiti poklicnim strokovnjakom, že zato, ker bi morali vsekakor kaj napisati o razstavi.

Če presojamo razstavo kot celoto, moramo priznati, da je prirejena z veliko skrbnostjo, in spoznamo, da je bilo treba zanjo vse leto intenzivnega dela. Sredi najvišjih priprav je bil upokojen ravnatelj dr. J. Reinsner, kar bi skoraj ogrozilo vso prireditev. Zato tudi zdaj še ni mogla iziti spominska jubilejna knjiga. (Izšla bo jeseni). Izrednim naporom novega ravnatelja prof. ing. L. Novaka, kakor tudi delu profesorjskega zbora je treba pripisati, da je bila razstava vseeno prirejena ter da je zbudila v javnosti tako lep odmev. Obisk na razstavi je vsak dan dober. Jutri je zadnji dan prilika, da si ogledate razstavo, kakršne nedvomno ne boste imeli prilike videti tako kmalu.

Francija je izgubila prvo sufražetko

Vzorno življenje in delo sloveče francoske feministke Marie Veronove

Tiho in neopaženo kakor je zadnje leto tudi živila, je umrla in bila pokopana Marie Veronova svoj čas slavna žena, prvoboriteljica za ženske pravice in prva resnična zmagovalka nad starimi nazori. Njene zadnje besede so bile: Nobenega cvetja, nobenih vencev, zlasti pa nobenih govorov »ob odprtem grobu«. Njeni želji so ustregli in pogreb je bil v skladu z njeno oporo: v najskromnejši krsti in v najnižjem razredu siromakov. In vendar je bila Veronova najslavnejša žena preteklega stoletja voditeljica svetovnega feminizma, prva sufražetka, prva ženska advokat, ki je nastopala pred poroto, prva ženska, ki je bila kdaj pripuščena kot advokat k vojnemu sodišču, pri vsem tem pa v zasebnem življenju vzorna žena in zgledna mati.

Marie Veronova je bila hči trgovke z modnimi potrebščinami in skromnega uradnika v pariškem predmestju Levallois-Perret. Postati bi bila morala delavka v isti stroki trgovine in morda bi bila pomagala očetu in materi še pri korespondenci, ker se je zelo dobro učila in ker je imela lepo pisavo. Takrat v običajnih trgovskih stikih še niso poznali pisalnih strojev. Toda v nje ni duši je bilo nekaj bojevitosti in že v šoli je opozorila učitelje nase kot najbolj nadarjena učenka in žilava delavka. Učitelji sami so ji prigovarjali in jo tudi gnetli podprli, da se je vpisala na srednjo šolo. Postala naj bi bila profesorica matematike. Toda njena neukrotljiva natura se je upirala strogi disciplini francoske internata na Ecole Normale. Takrat ji je umrl oče. Pomagati si je morala z instrukcijami in okusila je vso takratno bedo študentk, ki so morale biti večkrat lačne, samo da so mogle doživeti študije.

Lovila se je v Parizu z instrukcijami in skromnim zaslužkom, kakor je vedela in znala. Toda v glavi je že imela načrt boja

za boljšo bodočnost samostojne žene. Za prvo javno zborovanje, kjer je bila prijavljena kot govornica, si je morala sama zakrpati doma čevlje, da ni stopila na govorniki oder skoraj bos. Toda nastopila je z ognjevitim govorom, ob katerem je prvi zatrepetala moška buržoazija. Pozneje se ji je posrečilo dobiti mesto pomožne učiteljice na pariški meščanski šoli z mesečno plačo 400 frankov. Kmalu so jo pa odslovili zaradi govora v Orleansu, kjer je govorila o ljudski izobrazbi. Pametni ljudje so pa izposlovali, da je bil njen odpust iz službe preklican. Toda plače ni več dobivala, kajti že takrat so bile pariške finance na slabih nogah in za honoriranje tako nevarne učiteljice ni bilo denarja.

Veronova je zagrozila, da bo stala pred šolo in prosila vbojajne. Znova je morala spoznati, kaj je lakota. Postala je začasno koristna zakonitnega gledališča v pasaži Jouffroy. Od tod jo je rešila štipendija »Fronde« prvega ženskega lista, ki so ga urejevali, izdajale, pisale in financirale francoske žene. To je bila junaška doba feminizma, ko so policijski pendreki in pesti neusmiljeno padali po klobovih in hrbtih, oblegajočih parlament v Bourbonški palači in senatorje v Luxemburški palači. Marie Veronova je seveda vodila napadale. Ona je bila tista, ki je zaklicala na zgodovinski seji, ko je senat odklonil žensko volilno pravico: In vendar naj živi republika! (Vive la République quand même). Takrat se je je prišlo ime »Madame quand même« (gospa in vendar).

Bila je najbolj opevana žena Pariza. Ni bilo šantana, ni bilo revije, kjer bi ne bila Madame quand même junakinja vsaj enega velikega nastopa in popevke. In ta čas, ko se je podila za njo ves Montmartre in ko je bila voditeljica vseh samostojnih žen, se je pripravljala na maturo. Morala si je zopet pomagati z instrukcijami, kajti »Fronde« je bila že zopet davno mrtva z njo pa tudi skromna podpora. Tako je začela Veronova študirati pravo. V seznamu advokatov sta bili takrat vpisani že dve ženi, ki pa še nista javno nastopali. Mesec dni potem, ko se je dala tudi ona vpisati v seznam zagovornikov, je nastopila Marie Veronova prvič pred poroto, kjer je zagovarjala dva antilimilitarista. Da bi učinkovito podprla svoj zagovor, se je dobesedno naučila celih govorov ekstremističnih voditeljev, zlasti Briandovega. Predsednik sodišča Bertulus jo je opetovano opozoril in ji zagrozil z disciplinarno kaznijo. S svojim odgovorom je postala naenkrat slavna. Dejala je: »Gospod predsednik, nič drugega nočem, samo ponovila bom besede vašega šefa, pravosodnega ministra gospoda Brianda.«

Od tistega dne ni bilo popularnejšega zagovornika, ki bi bil zagovarjal obtoženec z večjim prepričanjem in vestnostjo. Marie Veronova je bila tista, ki se je nad 10 let borila za ustanovitve sodišč za mlade, doletne. Bila je po vsem svetu priznana prvoboriteljica feminizma. Celih 25 let ni bilo nikjer na svetu nobenega zakona, ki je pomenil zboljšanje položaja žene, da bi ne šel skozi njene roke in da bi njegov osnutek ne bil opremljen z njenimi opazkami.

Vse ženske organizacije vsega sveta so kandidirale njo na mesto svetovne delegatke pri Društvu narodov. In sama Francija, ki je tolikokrat nastopila proti njenim reformnim predlogom, proti njenim zahtevam po zboljšanju položaja žene, se je morala ukloniti pred nesebičnostjo in poštenostjo boja te pionirke feminizma. Odlikovala jo je z viteškim križcem reda Častne legije. 40 let so kričali njeni nasprotniki na javnih zborovanjih »Kaj pa nogavice vašega moža?« Toda Veronova je prav tako skrbela za moževe nogavice, da ni nosil raztrganih, kakor je vzorno skrbela za perilo in obleke svojih otrok. Njen mož, advokat Lhermitte, je dejal solznih oči po njenem pogrebu v najžejem krogu svojih znancev: »Pokojna je bila občudovanja vredna zakonska žena in vzorna mati«. Predsednik pariškega sodišča in predsednik advokatske komore sta prišla na čelu tisočev sodnikov in advokatov pokloniti se junaški prvoboriteljici za ženske pravice, toda ob njenem grobu po njeni zadnji želji ni bilo nobenega govora in na njen grob ni bil položen noben venec.

Parižani bodo plesali

Dodim se bosta morala angleški kralj in kraljica voziti z ene utrudičive recepcije na drugo, bodo Parižani pozvali, naj z veseljem in rajanjem izrazijo svoje veselje nad obiskom angleških kraljevskih gostov. Zvečer v sredo 29. t. m. ne samo za vse šole pouka prost dan, temveč se bo Pariz izpremenil za nekaj ur v splošno plesišče. Po vseh ulicah bodo ljudje rajali in se veselili kakor 14. julija, ko bo pravi dan veselja in rajanja.

Vse ulice bodo okrašene z angleškimi in francoskimi zastavami, vse zgodovinske znamenitosti in spomeniki bodo krasno razsvetljeni. Visoko pod nebo se bodo dvigale rakete in Parižani bodo smeli plesati po vseh ulicah, trgih in križiščih ne glede na promet, ki bo seveda ustavljen. To bo namreč samo generalna skušnja za 14. julij.

Muzej pip

V Londonu živi tapetnik Willi Crow, ki že dvajset let zbira najrazličnejše pipe, za katere potroši ves svoj denar. Moč ima edinstveno zbirko pip, ki se mu je polagoma razširila v pravi muzej. Crow je zbral že 5.000 pip. Med njimi so pipe iz altarskih kril, iz kosti severnih jelenov in iz sladkorne trsa. V Crowovem muzeju so zbrane turške, arabske, ruske, afriške in opiske pipe.

Redke so takozvane kužne pipe, izdelane iz gline. Te pipe imajo dolge cevke in v njih so kadili v Angliji, ko je tam razsajala sredi 17. stoletja strašna kuga.

Sanje na razstavi

Čudno slikarsko razstavo je otvoril oni dan George Huisman v galeriji Billiet v Parizu in k njenemu katalogu je napisal čuden uvod znan pisatelj in kritik Jean Cassou. V galeriji Billiet razstavlja namreč slikarka Yvonne Systeodtova, Francozinja po jeziku in umetnosti, po očetu pa Švedinja, zapiski svojih sanj, 60 platen, prikazujočih njene sanje. Nič drugega ne vidimo na razstavi razen sanjskih motivov, h katerim prinaša katalog dolga in zelo razumljiva pojasnila in ki nam za čudo kažejo, da to ni samo razstava sanj Yvonne Systeodtove, temveč da to so sanje nas vseh in da mora, ki je tlačila slikarko, tlačiti včasih tudi nas gledalce. Tako vidimo na razstavi strašno sliko iz odrezanih prašičjih glav, ki se dvigajo na verigah od mesarije, kjer smo jih bili očitno poprej zagledali in kjer so se nam vtisnile v spomin, tja do oken vse hiše in gori nad streho. Zoperna poplava krvi in prašičjih rlicav — grozno, morda se bo tudi nam sanjalo o tem.

Ali pa vidimo na razstavi sliko, na kateri je slikarka naslikala samo sebe na tračnicah vlaka, drvečega proti nji po dolini. Ali pa sliko mladega dekleta, stoječega pred omaro, polno prastarih knjig, iz katerih se naenkrat prikaže grozen polip. Tu pa niso samo taki grozni zapiski nočnih mor, temveč tudi prijetne sanje. Tako vidimo sliko razbitega zrcala, popravljenega s pritrjenimi koščki zrcal tako, kakor da imamo pred seboj zakrpane hlače. In v tem popravljenem zrcalu je slikarkin odsev. Ali pa vidimo sliko kengururja, ki škropi perzijsko preprogo iz vrtnarske kangle, dočim spita pri peči dva skrcena otroka. Ali pa slednjič sliko, pod katero je napisano: »Mali mož je bil rasti in rasti... postajal je vedno večji, ogromen, rdeč, grozen...« In na sliki vidimo pred začudenimi očmi bledega dekleta, bledega postavo, iz katere raste večji mož, potem pa še večji v temnejši barvi in slednjič ogromna postava v rdeči barvi. To je ena najzabavnejših in najbolj strašnih slik razstav v Parizu.

Lep dar: Zgodbe brez groze

— To vem in zato sem ti tudi naročil, da privedi s seboj svojega tovariša. Vidva bosta najini priči in dobro vama poplačam vajino molččnost. Če pa pride kdaj iz vajinih ust ime, ki ga bosta zdaj slišala, vama prisrežem pri svoji plemiški časti, da bosta obešana...

Paco Rosales je stopil korak nazaj in odgovoril mirno: — Vaša Milost, sam sem tu. Moj tovariš Tovallito je ostal na knežokofijskem trgu, kjer se pripravljaja prijetna podoknica...

— Pojdi hitro ponj. Privedi mi nekoga, kogarkoli, samo da bo mogoče zanesi se nanj, da bo molčal, — je vzklilnil don Alonzo ves v ognju. — Čas hiti...

Tereza je vstopila v cerkev. Glavni oltar je bil v temi, sredi cerkve sta bili pa dve slabo razsvetljeni stranski kapelici in zdelo se je, da v tej tihoti noči bedita druga z drugo. Tereza je stopala po cerkvi zamišljeno in sklenjenih rok. Kar se je ustavila in kriknila od groze. V eni, črno drapirani stranski kapelici, je stala krsta. Mrlič je bil oblečen v meniško kuto in njegov mrtvaški obraz se je ostro odražal od črne kapuce. V rokah je držal rožni venec in palmovo vejico. V klopi sedelci oči Ciril je bil zadržal med molitvijo za pokojnika.

— Gospod bog, varuj me, — je vzklilnila Tereza v grozni slutnji. — Alonzo, pred to krsto bo sklenjena najina zakonska zveza! Ta mrlič bo najina priča...

Radijska oddajna postaja na razstavi

Prirejena je z veliko skrbnostjo — Jutri je zadnja prilika za ogled

Ljubljana, 22. junija. Razstava tehniške srednje šole je v resnici velika, vendar se morate ustaviti tudi na razstavi strojnih in elektrotehniških šol, v priložnosti na desni. Na tej razstavi sicer laik ne more vsega takoj razumeti, zlasti ne elektrotehnike, ki je še vedno ena najmanj popularnih strok, čeprav najbolj sodobna, vendar ne sme mimo nje.

V veliki prvi učilnici razstavlja skupno strojni odsek (spada pod državno tehniško srednjo šolo) in strojni mojstrski oddelek (odd. drž. delovodske šole). Razen risb so tu razstavljeni tudi stroji, ki bude med občinstvom največ zanimanja. Ljudje, ki razumejo stroko, se pa radi pomude tudi pri risbah. Proučujejo plinske motorje, parne stroje, motorje sistema Diesel in razne strojne elemente. Zanimivo so risbe jeklenih konstrukcij in dvigal. Učenci se začno najprej učiti opisne geometrije, seznanjajo se s strojnimi elementi ter se čedalje bolj poglobljajo v strojno tehniko, ki jo morajo obvladati kmalu; mojstrska šola traja samo dve leti, strojni odsek pa ima 4 letnike. Učenci si pridobijo tudi praktično znanje v delavnicah. Toda teoretični pouk se zdi marsikomu mnogo težji od praktičnega dela v delavnicah, kar velja tudi za elektroinstalaterski in elektrotehni.

Ški odsek. Kdor pa nekoliko pozna delo, mora vseeno občudovati praktično usposobljenost učencev. Med večjimi stroji je razstavljen kompliciran stružnica, vrtni stroj, ki ga lahko uporabljajo tudi za rezkanje, skobeljniki in več vrtnalnih strojev. Omeniti je treba tudi črpalko. Vse te stroje so izdelali na šoli po lesenih modelih. Razen tega je pa razstavljenega še mnogo strojnih delov in orodja, izdelanih pri praktičnih vajah. Nekaj izdelkov je bilo izdelanih pri izpitih. Vzorni so tudi izdelki kovaškega izdelka; razstavljen je predvsem razno rokodelsko orodje. Kdor ve, kako slabo so opremljene šolske delavnice in kako vedno pogrešajo surovine, bo vedel, se tem bolj ceniti uspehe šole.

V dvorani, kjer razstavlja elektroinstalaterski oddelek in elektrotehniški odsek, se obiskovalci ne ustavljajo dolgo, čeprav je prav tu nakupljenih skoraj največ dokazov izredne usposobljenosti učencev, zlasti v teoretičnem pogledu. Risb in tehniških elaboratov laiki pač ne morejo razumeti, zato jih le bežno ošinejo s pogledi. Večina risb prikazuje projektiranje instalacij in razdeljevanje električne energije. Posebno pozornost zlasti zaslužijo načrti elektrifikacij posameznih naselij in mest, projekti central, načrti stikalnih plošč,

poročni obleki. To edino ji je bilo ostalo od njene bogate opreme, ki jo je imela včeraj. Ni bilo več cvetja, ne demantnega diadema v njenih dolgih lasih. Njen nežni obraz je bil zakrit s temnimi gubami črnega plašča. Ob prihodu dona Alonza je klečala in molila.

— Tereza, — je dejal, — španski plemič ima samo svojo častno besedo. Prihajam pote, duhovnik čaka.

— Pripravljena sem, je odgovorila in mu podala roko z nepopisno nežnim in ponosnim nasmehom. — Gospod, vredna bom časti, ki mi jo hočete izkazati. Alonzo, udajam se ti za vse življenje, do groba.

— Pojdi, dušica moja, — ji je dejal in jo objel. Ozrla se je nazaj v sobo, iz katere je skrival odhajala pred oltar. Bolesno ji je stopila pred oči razlika med današnjo tišino, osamljenostjo in razkošjem, ki jo je obdajalo včeraj.

— Bože moj, — je zašepetala, — zdaj sem sama s teboj, sama na svetu. Alonzo, ti si mi nadomestilo za prijatelje, za rodbino, za vse, kar sem izgubila... O, če bi me zapustil!...

— Drago dete, — je odgovoril in jo še krepkeje objel. — Glej, prišla je ura najine poroke, duhovnik čaka, pojdiva...

Tudi on se je ozrl nazaj v tiho in mračno sobo. — Privedem te zopet sem, — je dejal tiho.

Gospodinja je čakala spodaj pri stopnišču in spremila ju je do vežnih vrat. Don Alonzo ji je

dejala, da je Tereza njegova žena in ona mu je to spoštljivo verjela.

— Polnoč je, — je dejala. — Bog vaju obvaruj vsega zla. Ob tej uri je na ulicah tema in včasih so na njih ljudje, ki se ne izprejajajo, da bi iskali pustolovščine in prepevali podoknice.

— Imam meč, — je odgovoril Alonzo, — a čez eno uro bova nazaj.

Dominikanska cerkev je stala za zidovjem na drugem bregu Guadalaviara, čigar struga, poleti izsušena, je podobna širokemu prekopu, prepreženemu s kamenitimi mostovi. Krasen dvoredov Alameda je obrobil kakor še zdaj levi breg reke in zadnja njegova drevesa so se dotikala s svojimi vejami starinskega dominikanskega samostana. Ob tej uri je bilo temno pod košatimi kronami, kjer je sladko žvrgolel slavček, svež vonj se je širil iz cvetočih grmičev. Zdelo se je, da se glasovi zaljubljenecv prepletajo s tihim šumenjem vode in vetrčica. Lepi kavaleri in zastrta žena sta stopala liki senci po drevedu in se ustavila pred cerkvijo, kjer so bila vrata samo priprta. Paco Rosales ju je že pričakoval.

— No, ali je vse pripravljeno za poročni obred? — ga je vprašal don Alonzo.

— Da, Vaša Milost, sveče so prižgane, oče Ciril oblači ornat in stolo. Toda Vaša Milost je na nekaj pozabila.

— Na kaj? — Po cerkvenih postavah sta potrebni pri poroki dve priči.

H. E. REYBAUDOVA:

OSUETA

ROMAN DEKLISKEGA SRCA

Don Alonzo je odšel v ozko ulico v okolici St. Jeana del Mercado. Ko je bil pred meseci prispel pod tujim imenom v Valencijo, je stanoval pri neki dobri dami, ki ga ni smatrala za visokega plemiča, temveč za sina bogatega trgovca iz Seville. In k nji je odvedel tudi Terezo. Mlado dekle je končno zvedelo za ime tistega, čigar strastna ljubezen jo je bila ugrabila njeni rodbini in njenemu ženinu baš na dan poroke. Bila je pa premlada, ljubila je preveč udano in strastno, da bi se dala zapeljati preračunljivemu častihlepu. Tisti hip ni čutila niti obžalovanja, niti groze, temveč samo bolelost, da se je nasilno in zavedno ločila od vseh svojih nagnjenj, kar jih je imela. Vedela je, da ji prinese pobež javno sramoto, toda tolažila se je z mislijo, da bo nekega dne njena čast sijajno oprana: ves v ognju svoje ljubezni je don Alonzo prisegel na svojo plemiško čast, da bosta jutri tajno poročena. Z njim pojde kot njegova žena, ne pa kot njegova ljubica. Razburjeno premišljuje, če čakala Tereza na trenutek, ki naj bi napočil, da bi sama sebi odpustila svoj greh. Bila je še v